Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 13 май, 1976 шу. ● № 59 (5286). ● Мах 2 кеп.

Новкъост Л. И. БРЕЖНЕВНА маршальски белгалон знак дIаялар

10 мае Кремле СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Н. В. Подгорне Л. И. Брежневна дIаелар «Маршальски Седкъа» яха маршальски белгалон знаки СССР Лакхехьарча Совета Президиума Грамотец.

Уж дIалуча хана къамаьл дир нов. Н. В. Подгорне.

Новкъоста Н. В. ПОДГОРНЕ къамаьл

Веза Леонид Ильич!

Деза новкъостий!

Дагахьа чIоагIа дикахетар хинна ва со сийлахьеи чIоагIа дог гIоздоаккхаши дола гIулакх — КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара, СССР оборона Совета Председатела, вай новкъостаи доттагIчоаи Леонид Ильич Брежневна «Маршальски Седкъа» — Советски паччахьалкхей эггара йоккхагIа йолча воински цIера белгалон знак — дIалулга сона тIадилларца дувзаденна.

Веза Леонид Ильич!

Советски Союза Маршал яха воински цIи Хьона ялар геттара доагIаш дак хIама да. Вайна массанена а дика ховш да, оборона, Герзашцара Низаш дегIадоаладара, цар тIема низ хадданза лакха лоаттабара дешаша массаза а бе-бечеи массе оагIорахьарчеи хьа гIулакхашка керттерча моттигех цаI дIалаьцалген лоацилгеи.

Хьа вахари болхи айхагIча тайпара бувзабенна ба эскарца, укх дукхача шерашка шоай кадрашка Хьо а волаш долча вай турпалча Герзашцарча Низашца. Парте тешаме салте вола Хьо Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом болабеннача хьалхарча деношке а денз тIом беча эскарца, фашизмана духьала баьча исторически тIема цIера фронташка, дуккхача халача участкашка хиннав.

ТIема эпсари политболхлои хинна Хьо дагавоагIа Новороссийска юххе цIий Iоухнйташ баьча тIем тIа, легендарни ЗIамигача лаьттан тIа, Украина бахьан долаш баьча тIем тIа, Чехословаке, Польша, Венгре халкъаш мукъадохаш даьча тIемашка дакъа лоацаш хьо хинна хиларах.

18-ча эскара политотдела начальникагара КПСС ЦК Генеральни секретарага, СССР оборона Совета Председателага, Советски Союза Маршалга кхоачаш — иштта ба тIемахочун-коммуниста, тахан вай заман политически стратеге — машареи социализмаи стратеге ко бе а делла латтача кулгалхочуни восначальникеи хьабена башха-дика никъ.

Веза Леонид Ильич!

Хьох доахка политически кулгалхочун тIехдаьнна доккхий дика гIулакхаш, сага башха-дика оамалаш дукха езаеннай советски халкъа, къоабалъяь тIаийцай доазол дехьарча коммунисташа, дунеи тIарча берригача прогрессивни наха. КПСС XXV съездо къаьстта чIоагIа дог тешадеш хьахьекхар вай парте Центральни Комитета Генеральни секретара сий мел доккха да.

Из сий — вай ленински парте сий, вай сийлахь-йоккхача Даьхеи сий. Цо тешал ду вай чакхйоаха политика боккха лоархIами низи болаш хилара, Хьа кулгалца вай чакхбоахаш бола никъ нийса хилара.

Дог тийша а волаш ала йиш я, Леонид Ильич Брежневна Советски Союза Маршала цIи ялар вай сийлахьча Герзашцарча Низий мугIарашка, ерригача вай парте, дерригача советски халкъо, мехка доазонел арахьарча вай доттагIаша а санна, IалаьматечIоагIа дикахеташ тIаэцаргда аьнна.

Из башха-дика событи чIоагIа, дег тIара даькъала ювц оаха Хьа, веза Леонид Ильич. ДIахо йодача хана чIоагIа могаш-маьрша волаш Хьо вахар, иштта мара лаьгIлургдоаца хьинар долаш хилар. Хьай Iалаьмате халача гIулакха тIа керда толамаш Iа дахар лов тхона.

Мукъаба сона «Маршальски Седкъеи» СССР Лакхехьарча Совета Президиума Грамотеи Хьайна дIаяла.

* * *

Жоп луш къамаьл дир нов. Л. И. Брежнева.

Новкъоста Л. И. БРЕЖНЕВА къамаьл

Деза новкъостийи доттагIийи!

Боарам боацаш чIоагIа дог тохаденна а волаш, дег тIара баркал оалаш, партена хьалхашкара, Даьхеина хьалхашкара, советски халкъа хьалхашкара сай декхар дег тIара кхета а деш хьаэц аз тахан сайна еннача эггара йоккхагIа йолча воински цIера — Советски Союза Маршала е знак.

Мукъаба сона Дай-мохк лорабара, цун низи оборона кхоачами чIоагIбара, мехка кхерамалеи массане юкъара машари чIоагIбара даькъе аз даьча хIамай селлара чIоагIа мах барах парте Центральни Комитета, цун Политбюрона, СССР Лакхехьарча Совета Президиума дег тIара баркал ала.

ТIема аренашка духхьал хьалхарча дийнахьа денз тIеххьарча денга кхаччалца са дIабахьа бийзача Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема фронташка даьча тIемашка аз дакъа лацар бакъдаь тIаэпар гайна Iац сона цунах.

Эггара хьалха сона цунах гу цу дицлургдоацача деношка, парте лоIамагIа вIашагIкхийттача вай массане а, дерригача халкъаца цхьана денал ураэтта а долаш, фашистски агрессораш, гIаьрахой, Iазапхой эша а баь котало яккхар духьа, Даьхен паргIатон кортамукъалеи бахьан долаш, лоалла оттадаь халкъаш мукъадахар духьа юхе хIама ца дуташ воай дерригa низаш, юххебиса цIий тIадам а тIехьа, тIеххьара са даккхалца дIатийннача вай Герзашцарча Низашта карагIдаьнна хIама сийлахь-доккха хилар кхы цIаькха дагадохийтилга а.

Цунах сона иштта гуш дар парте тIадилла гIулакх кхоачаш а деш мехка оборона чIоагIъяра сона карагIдаьннараш бакъдаь тIаэпар хинна Iац. Эггара хьалха из да шоай хьинар ца кходеш къахьегарца тIемо дохадаьча гIирсий гувнаштеи йийттача цIераштеи юккъера мохк хьалъуравоттабаьча, из кхы а низ болашагIеи цIаккха а ца хиннача тайпара хозагIеи баьча, цун оборона йохаергйоацаш яьча, вай халкъа маьрша къахьегам тешшаме лорабелга Iалашдаьча миллионаш болча советски наха карагIдийнна гIулакхаш сийлахь-доккхий хилар кхы цIаькха а дагадохийтилга.

Юххера а, Советски Союза Маршала цIи сона яларах, вай парте Центральни Комитета Генеральни секретара бехктокхамеча гIулакха тIа а волаш, ираза, массане а юкъара машари кхерамзлеи чIоагIъяра гIулакха юкъе са сай лаца дийзача даькъа чIоагIа мах бар гайна Iац сона.

Эггара хьалха сона цунах гу сийлахь-воккхача Ленина лергдоаца васкеташ кхоачаш а деш, вай Коммунистически парте, вай Советски паччахьалкхено лаьттан тIа чIоагIа машар хилийтари паччахьалкхенашта юкъе беркате цхьана леладу гIулакхаш дегIадоаладари духьа, халкъий паргIатони прогрессеи гIулакха духьа леррагIеи хадданзеи лоаттабу къовсам вай мехкаи вежарашха долча социалистически мехкаштеи, дерригача дунеи тIарча халкъашта сийлахь-боккхача дикача лоархIаме хилар кхы цIаькха а дагадохийтилга.

Цудухьа, новкъостий, хIанз е сийлахьа знак айса хьаэцаш сона карагIдаьннарий мах барах доккхеи дег тIареи баркал алаpал совгIа, иштта мах баро советски халкъа дезагIа долча хьашташка, дерригача мехкий къахьегамхой, вай планетера машар эшаши беза болаши мел барий хьашташка этта латтара гIулакха кхы тIа а сайна тIабожабеш бола бехктокхам шаьра кхета а бу аз.

Аз с сийлахьа знак хьаэц вай сийлахьа Герзашцарча Низех, вай турпалча советски халкъах, цун ленински партех, эшаергйоацача вай сийлахь-йоккхача советски Даьхенах — лаьттан тIарча машареи прогрессеи тешамеча чIоагIаленах доккхал а деш.

* * *

Леонид Ильич Брежнев дег тIара даькъала вийцар маршальски белгалон знак дIалуча хана цига хиннача новкъосташа Ю. В. Андропова, В. В. Гришина, А. А. Громыкос, К. Т. Мазурова, А. Я. Пельше, М. А. Суслова, Д. Ф. Устинова, П. Н. Демичева, Б. Н. Пономарева, М. С. Соломенцева, И. В. Капитонова, В. И. Долгиха, К. Ф. Катушева, М. В. Зимянина, К. У. Черненкос.

* * *

Цул тIехьагIа нов. Н. В. Подгорне эскара инарала воински белгалон знак—«Маршальски Седкъа» — дIаелар СССР оборона министра Д. Ф. Устиновна. Из шийна яларах дег тIара баркал а аьнна, нов. Д. Ф. Устинова белгалдаькхар ше СССР оборона министра гIулакха тIа вахийтар санна, иштта из воински белгалон знак шийна хьаялар а парте шийх чIоагIа тешам болар санна лоархIаш ше тIаэцаш хилар а из тешам боа ца бара ший дерригa низаш ше тIадохийтаргхилар а.

НОВ. БУЗУРТАНОВ Б. М. НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МОТТИГЕРЧА ПРОМЫШЛЕННОСТА МИНИСТРА ДЕКХАРЕХ МУКЪАВАЛИЙТАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Кулгалделга Iалаш ца дар бахьан долаш Нохч-ГIалгIай АССР моттигерча промышленноста министра декхарех нов. Бузуртанов Махьмада Бахьаудин мукъавалийта.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

12 май. 1976 шу.
г. Грозный.

ЙОККХА КОТАЛО

ЧIоагIа раьза хинна тIаийцар Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-7 гIишлонхоша Лихачева цIерагIча завода къахьегамхошта хьалхашка Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева даь къамаьл. Мехкдаьтта чакхдоахача заводашка лоархIаме объекташ хьалъеш ба цу управлене гIишлонхой. Индустриальни методаш тIа хьалъю цар гIишлош. Цхьоалагlча квартале Ерригсоюзни социалистически яхье башха-дика толамаш дахарах управлене коллективана СССР промышленни гIишлошъеча Министерстван гIишлошъечеи промстройматериалийи болхлой профсоюза ЦК-и хьалхара моттиг а хьожаеш карара кара тела Цlе байракхи ахчан премии елар.

ГIишлой-монтажни балхаш дара биъ бетта план 106,6 процент кхоачаш а еш планал совгIа даь гIишлои балхаш 104 эзар сома маьхка да. Къахьегама овсарле лакхъяра задани цхьа процент тIехкхоачашъяь. ГIишлош ярга дIабода мах лохбарах кходаьд 50 эзар совгIа сом.

«ХIара балха денна—дикала Знак» яхача девизах болх а беш кхы а дикагIа толамаш доахаш ба май бетта управлене гIишлонхой. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 120—125 процент кхоачашъю цар.

Социалистически яхье хьалха латт Саркисян Шаген керте латта шоллагIча участка коллектив. Шоай новкъосташта хьокхам телаш къахьегаш ба гIишлонхой Давлетукаев Висит, Астамирова Хижана, Кулачков Владимир, Исмаилов Яхьяь кхыбараш.

Г. ЛУКЪЯНОВ.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкоме

ХIАРА КХАЙНА—ДИКАЛА ЗНАК

«ХIара кхайна — дикала Знак!» яхаш девиз а йолаш яхь йолае аьнна тIахьехам баьча Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза механизировании отряда члений инициатива хьакъехьа.

11 мае «Сердало» газета тIа кепатеха аралаьккхад «ХIара кхайна—дикала Знак!» яхаш девиз а йолаш социалистически яхь йолае аьнна республикера механизатораш тIахьийхача Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхозерча Н. Ерохина механизировании отряда члений письмо.

Обкома бюрос КПСС горкомаш, райкомаш, советски, профсоюзни, комсомольски органаш декхарийла яьй балха дикал тоаяр, производства эффективность лакхъяр, лаьтта леладара культура дIахо айяр духьа, юртбоахама производство дIахо дегIайоалаяра даькъера КПСС XXV съезда решенеш толаме кхоачашъяр духьа механизировании отрядий социалистически яхь шерра йоаржае.

Республикански районни газеташта, телевиденеи радиовещанеи комитета тIалиллад механизировании отрядашта юкъера яхь мишта лел хадданза дувцилга.

ЦХЬАНА ТIОМ БАЬРАШ ВIАШАГIКХЕТАР

12 мае 18-гIча эскара ветераний традиционни вIашагIкхетар хилар Москве. Кавказ, Новороссийск, Керчь бахьан долаш хиннача тIемашка белгалбаьнна турпалаш, Украина, Полша, Венгри, Чехословаки мукъайоаккхаш цхьана тIом баь доттагIий мехка массе а миIингашкара гулбеннабар Советски Эскара Центральни цIагIа.

Дег тIара, доттагIчун санна кулг лувцаш тIаийцар цар КПСС ЦК Генеральни секретарь, Советски Союза Маршал Леонид Ильич Брежнев — 18-гIча Эскарца цхьана тIом баь вола шоай денале новкъост. Сийлахь-боккха Даймехка тIом болабеннача хьалхарча деношка денз из чакхбалалца цу эскара салташцеи эпсаращцеи хиннав Л. И. Брежнев.

Советски Союза Маршала йоккха воински звани яларцеи Маршальски белгалон знак «Маршальски Седкъа» цунна баларцеи дIайхача дег тIара даькъала вийцар Л. И. Брежнев цунца цхьана тIом беш хиннараша. хIаьта Советски Союза Турпала, Социалистически Къахьегама Турпала Л. И Брежневна Коталон Ди хьатIакхоачаш из ваьча моттиге цун бронзови бюст оттаярах шоаш чIоагIа гIадбаха хилар дIа а хайтар. Цо къаьгта хьахьокх тIем тIа а къахьегаме а гIордаьнна доккхий хIамаш карагIдувларах Турпала ши седкъа беннача сага дерригача халкъо сий делга.

Шийца цхьана тIом баьча новкъосташца сурт даьккхар новкъоста Л. И. Брежнева.

ВIашагIкхетар хьадийлар 18-ча эскара политотдела начальника заместитель хиннача С. С. Пахомова.

Шоашта дагадоагIараш дийцар 117-ча гвардейски стрелкови дивизе политотдела начальник хиннача В. В. Кабанова, 318-ча Новороссийски стрелкови дивизе командир хиннача Советски Союза Турпала Д. С. Коведникова, Новороссийски тIема-форда база начальника Советски Союза Турпала Г. Н. Холостякова, эскара политотдела отделене начальника М. М. Левина, политотдела лектора И. П. Щербака, кхыча ветеранаша.

Безаме, дIаьхдаь тIоараш детташ тIаийцар ветеранашта хьалхашка къамаьл даь новкъост Леонид Ильич Брежнев. КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, Советски правительства цIерагIа цо ветеранашта дег тIара баркал аьлар Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа фашизм йохаяь котало йоаккхача доккха дакъа лацарах, машара шерашка шоаш кхо ца беш къахьегарах.

Шийна Советски Союза Маршала цIи яларцеи «Маршальски Седкъа» баларцеи, из ваьча Днепродзержинске бронзови бюст оттаярца дувзаденна дIайха дешаш аларах ветеранашта баркал аьлар новкъоста Л. И. Брежнева.

Сийлахь - боккхача Дай-мехка тIем тIа советски халкъа сийлахь котало йоаккхилга, аьлар новкъоста Л. И. Брежнева, Iалашдир коммунистий ленински парте массе а оагIорахьа баьча балхо.

Вай партеи правительстваи леррагIа чакхйоах машар, дунеи халкъашта юкъера кхерамзле бахьан, тайп-тайпара социальни строй йола паччахьалкхенаш машаре цхьана яхийтар духьа Хельсинке тIаийцача документаша дIа «мадеххара йола ленински арахьара политика.

КПСС ЦК Генеральни секретара дийцар парте XXV съезда решенеш кхоачашъярах, советски халкъа вахара хьал дIахо а тоадара хьакъехьа съездо тIаийца программа КПСС Центральни Комитето кхоачашъярах.

Новкъоста Л. И. Брежнева белгалдаькхар, партеи халкъеи йохаргйоаца цхьоагIо вай ерригача коталоний лард хилар.

ТIема ветеранаш могаш-маьрша хилар, дуккхача шерашка уж бахар ловш, хьатIа кхувш йоагIа тIехье — вай мехка коммунистически общество хьалъяра шоай даьша а даь-даьша а хьадена гIулакх тешшаме чакхдоахаргдараш хьалкхебар ловц ловца баькхар Леонид Ильич Брежнева.

(ТАСС).

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

БIаьсти юв культураш дIадийна яьхай республика дукхагIйолча колхозашкеи совхозашкеи.

Укх бIаьсти хIанзле дIайийнай 191 эзар гектара тIа тайп-тайпара культураш, е укх шера 99 процент. ХIинз кертерча дакъе дIадаа дIайнай хьоьшин туращ: бIаьцадаараш, дуга, хIа, ялата хьажкIаш дIаюш ю.

Дуга укх шера 6,2 эзар гектара тIа дIадувргда вай республике. ХIанзле 3,8 эзар гектара тIа дIайийнай из культура. Дуга дIадуш да керттерча даькъе Гудермесски Шелковской районашка.

Ялата хьажкIаш 33,8 эзар гектара тIа дIайийнай республике, из культура дIаера план 105 процент кхоачаш а еш. ДIадувш до бIаьсти гIехьа дув баьцадаараш а. Цу культураша 11.9 эзар гектар лаьтта дIалоацаргда укх шера, хIаьта хIанзле дIадийна баьцадаараш 11,5 эзар гектара тIа да.

Баьцадаараш дIадера планаш тIеххкхоачашъяьй Гудермесски, Назрановски, Ножай-Юртовски, Урус-Мартановски, Шалински районий боахамаша.

ХIанз керттерча даькъе дIайийнача культурашта эша Iунал деш ба республика механизатораш.

2 шу совгIа ха я комсомолкас Юльманбетова Ольмеса Шелковской районерча «Червленский» колхоза шурий-товарни ферме болх бу. 20 етт ба цунга бетташ. ДIадахача шера тIеххкхоачашйир цо ший групперча хIара Iаттагара шура яккхара план.

Дика дIадоладаьд къонача доярка иттлагIча пятилетка хьалхара шу а. Ше гIулакх деча доахангара шура яккхара биъ бетта план кхоачашъярца нахъуаннан комсомолка Коталон Денга.

СУРТА ТIА: «Червленский» колхоза къона доярка О. Юльманбетова.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМХОЙ СИЙЛЕН ДЕКХАР

Партеи правительстваи директиваша дIадехараш чакхдоаккхача, паччахьалкхен планаши социалистически декхараши кхоачашдеча партийни органашта хьинаре новкъостал де декхарийла я халкъа тIахьожама комитеташ, группаш, посташ.

ХIара шера организационно чIоагIлу республика халкъа тIахьожамхой мугIараш, тIатIа дукхагIа хул царна юкъе халкъа рузкъа бахьан бокъонца дог лазаш бола толашагIбола къахьегамхой. Из дика гуш да хIанз массанахьа халкъа тIахьожама органашка чакхъювлаш йолча отчетно-хоржамий собранешка хьежача а.

Цига къамаьлаш дечар белгалдоах шоашта балха карагIдаьннараш, халкъа тIахьожамхоша боахама доал деча хьагучадаьхача кхоачамбоацарех, уж дIадахар бахьан долаш хьахиннача пайдах лаьца дувц.

Дукха дика гIулакхаш карагIдаьннад шоай «Малгобекнефть» НГДУ, СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химкомбината, Н. Анисимова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода «Красный молот» завода, «Шелковской» племсовхоза халкъа тIахьожамхой группаштеи посташтеи.

Цудухьа корта бола къамаьлаш деш, хьалхашка латта декхараш хьадда хьагойташ, кхоачамбоацараш къайла ца кхухьаш, хIаранегара доагIар дизза хьадехаш чакхъяьлар цу коллективашка халкъа тIахьожамхой отчетно - хоржамий собранеш. «Латвийски ССР халкъа тIахьожама органашта партийни кулгалдарах» болча КПСС ЦК соцамо дIадехараш ларде а лувцаш организационно - массови болх дIахо йодача хана кхы а тоабара лоархIаме декхараш хьалхашка оттадир цига.

Къаьстта теркам тIаухийтар производстве хIанз а пайда эцанза йолча резервашта, бедал, материалаш кхоми хьурмати деш дIаахийта езаш хилара.

Из ала йиш яц Грозненски ремонтно - механически завода, республика торговле министерства, СМУ, «Металлист» завода, Ачхой - Мартановски района «Самашкинский» совхоза группайи постийи балхах. Шоаш хержача новкъосташта хьалхашка хIанз отчет луча хана дувца хайра хIама доацаш бисар цар группай халкъа тIахьожамхой. ХIаьта атта техан заруж цу гIулакха вIашагI а. Цудухьа халкъа тIахьожамхой болх дикка тоабара, цар хьинари денали айдара холуш влияни ца еш чакхъяьлар цар собранеш. Цунга хьежжа мара теркалдац цар шоай коллективай балхаца дувзаденна дуккха кхоачамбоацараш а. Шоай декхараш кхоачашдара цIенхаштта уж оарцагIбоаларе тахка, къоастаде дукха гIулакхаш корадоагIаргда царна хIара дийнахьа.

Цар болх иштта ледара леларгбацар, нагахьа санна цу коллективай партийни организацеша, халкъа тIахьожама районни комитеташа цар балха лерттIа йоакхо еш хиннаялаpе.

Е хьаэцаргда вай укх тайпара масал. БIаьсти дув ялаташ дIадера Грозненски района боахамаш дикка юкъеденнача хана №№ 1, 2 йолча шурий, «Ермоловский» совхозашка из болх агротехника цIенхаштта телхаеш чакхбаькхалга гучадаьлар. Иштта, № 2 йолча шурий совхозе ца доагIача тайпара дIадийна ялат 656 гектар хилар.

Парте райкомо яхийтача комиссе уж гIалаташ хьагучадахалца йолча хана уж кхоачамбоацараш теркал ца деш Iеш хиннаб цу боахамий кулгалхой, специалисташ, партийни организацеш, халкъа тIахьожамхой. ГIулакх иштта нийрча далар бахьан долаш КПСС райкома бюрос балхара дIабаха бийзар цу боахамий цхьабола кулгалду болхлой, цIенхаштта партийни бехктокхаме эзар кхыбараш.

Партеи паччахьалкхенои шийдуккхача соцамашка белгалдаьхад экономе режим чIоагIъяраи халкъа рузкъан кхоми хьурмати дараи хадданза тIахьожам лоаттабанза барг ца хилар. Цу даькъера халкъа тIахьожамхой бехктокхам цIаккха мелбалийта йиш яц. Къаьстта дукха кхоачамбоацараш да республика гIишлошъеча организацешка. Объекташ хьалъелга даим санна тIехьадоах, царга дIадохийтар боарамал тIех хул, материалаш кхомбеш дIаахийтац, хьалдеш дола гIирсаш хIанзарча хано дIа ма-деххара дац. Цу тайпара гIалаташ кIезига дац транспортни, торговле, кхачан, быта. моттигерча промышленноста предприятеи балха юкъе а. Цу коллективай халкъа тIахьожамхой хьинар даим ай а деш, производство дегIайоалаяра новкъарле ю кхоачамбоацараш дIадахара уж оарцагIбаха беза партийни организацеша. Цу гIулакха тIадерзадаь хьажараш, рейдаш царга дукхагIа чакхйоахийтилга Iалашде деза.

Партийни, профсоюзни организацешца, «Комсомольский прожектора» штабашца цхьана чIоагIа къовсам лоаттабе беза халкъа тIахьожама группашеи посташеи арахеца продукце дикал тоаяра, брак, прогулаш ерашца, паччахьалкхен рузкъа тIакхувдарашца.

Цкъаза нийслу халкъа тIахьожамхой предложенеш, замечанеш лерттIа теркал ца еш е шоашта критика ярах уж бехктокхаме оза гIерташ бола кулгалхой. Цу тайпара харцо лелаер чIоагIа юхатоха декхарийла я партийни организацеш.

Халкъа тIахьожамхой группайи постийи балха опыт хьаIоае а йоаржае а еза. Цар балха гIулакхаш юххьанцарча партийни организацеша, парте райкомашеи горкомашеи шоай бюро заседанешка дукхагIа дувцаш хилча бакъахьа хургда.

КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъеча шоай дакъа юкъедахьа дезаш ба халкъа тIахьожамхой. Цу гIулакха уж оарцагIбахара, массе оагIонгахьара цар болх тоабара тIаерзаяь хила еза хIанз чакхъювлаш йола отчетно-хоржамий собранеш.

ЛЕКТОРИЙ-АТЕИСТИЙ СЕМИНАР

Самардийнахьа КПСС обкома политпросвещене ЦIагIа лекторий - атеистий республикански школе дешабагIарий аргIанара семинарски заняти хилар. Цига царна лекцеш йийшар филологически Iилмай кандидата Ю. А. Айдаева — «Нохч-гIалгIай литература дIаяхача заман тIехьадисача гIулакхашца къовсам лоаттабеча», философски Iилмай кандидата М. М. Мустафинова — «Зикризми Нохч-ГIалгIайчене цун яь эволюции», Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета воккхагIволча преподавателa П. А. Филоновича — «Дына морала ю критика».

Лекцешка ладийгIачул тIехьагIа дына эуламе гIулакхаш хьагойтача кинофильмага хьежар семинара доакъашхой.

ТIеххьара итогови заняти июнь бетта хургья. Цига къаьст-къаьстача темаех шоаш кийчъяь рефераташ ешаргья хургболча лектораша-атеисташа.

Советски кинематографистий съезд

Советски киноискусство дIахо дегIайоалаяра наькъаш, парте XXV съезда решенешка хьежжа кино даятелашта хьалхашка латта декхараш дувц СССР кинематографистий III съезда делегаташа. 11 мае йоккхача Кремлевски двореце хьайийллай из.

ТIоараш а тохаш тIаийцар гулбеннараша новкъостий К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, И. Ф. Катушев, М. В. Зимянин.

Царца цхьана президиуме — цIи хеза кинематографисташ, творчески союзий кулгалхой, партийна, советски, общественни организацей викалаш.

Советски киноискусствагарча хьалахи КПСС XXV съезда решенешка хьежжа цунна хьалхашка латтача декхарехи лаьца СССР кинематографистий Союза правлене отчетни доклад йир правлене хьалхарча секретара Л. А. Кулиджанова.

Докладчика а пренешка къамаьлаш даьраша а белгадоахар КПСС XXV съезда документаша керда творчески наькъаш лахара кинематографистий хьинар урауттадеш, художника диапазон шеръяраи социальни уйла кIоаргъяраи новкъостал деш хилар. Цар новкъостал ду партийни уйлан сердалоно сийрдадаьккхача халкъа вахара лелам дикагIа бовзара, чIоагIагIа хобалара.

ЛаьрхIа къамаьлаш ду съезде художественни, документальни, Iилма - популярни кинематографа толамийи къоастаянза йисача проблемайи хьакъехьа. Советски киноискусства белгалагIа йола оагIув санна къаьстта уйла тIайохийташ бувц хIанзарча темаца, вай деной турпалша но лаьца шерреи дуккхача даькъе принципиально кердеи никъ.

Болх дIахо бергба кинематографистий III Ерригсоюзни съездо.

(ТАСС).

ЦХЬАККХА А ВИЦВЕННАВАЦ, ЦХЬАККХА А ДИЦДЕННАДАЦ

МОСКВА, Ца вовзача салтечун Каша юхе.
ТАСС фотохроника.

ДЕНАЛАХ ЦА ВОХАШ ЧАКХВАЬЛАР

Геттара чӀогӀа тӀоа сегаш, ди къувкъаш догӀа дийлхар цу дийнахьа, нах корзагӀбаьина хьувзар: «ТӀом хьайнаб» дар хьахозаш массанахьа а. Иштта дагаух Евлоев Ювсапа Баширана тӀема хьалхара ди. Барайтта шу даланза вар Башир цу хана, бакъда зӀамига болаш денз къахьегам безаш, цунах бӀу ца къожабеш Ӏомабаьбар Ювсапа шиӣ дезал. Башир а вар учетчикалла болх беш. Цу хана Сунженски районе чуйогӀаш яр Яндаре.

ТӀом хьайнача шоллагӀча дийнахьа, ше хьалха болхаранца тӀем тӀа вахийта аьнна, призывной пункте вахар Башир. Цуния ховра дас цу могӀа гӀулакхa шӀаккха а духьале ергйоацилга. Укхо даьча дехара жоп дера: кхоалагӀча дийнахьа цунга яйтар повестка, хьайца хиланза баргбоаца кхоачам а болаш добровольцаш вӀашагӀкхетача пункте кхача аьнна.

Ше геттара воккха а моллагӀча халонна духьалъоттаргволаш а хетар цунна наькхи тӀарча киса повестка а елла из даьга дӀахайта ше чуводаш. Дас ше массазза а оалар аьлар «Шаккха в букътӀе хьашка теӀа мегаргвац, хьалха хила веза, хьалха... ХӀаьта нана... Массе а нана санна бӀаргех хиш дӀадоахаш яр, бакъда массаза а дагалаттар Баширана цо аьнна дешаш: «Аз хьийкха нахка хьарам хилба хьона кӀезгал гойтаргъяле».

Кубанско - казачий гвардейски корпуса 40 полк яр Башир юкъевахар. НохчГӀалгӀайчера 52 саг вар цуна юкъе. ХӀанз а тӀехьа бицбеннабац Баширана майралца, деналца шоаш безабалийта, дика кулгал де ховш хиина командир Кришенков П. Н дивизи командир хиина Миллеров И. В. кхы дукхабараш а. Хала дар эгтара хьалхара денош, нах тӀемаца дӀаӀеманза бар.

ЧӀогӀа дов лаьттар Сальск, Георгиевск яха городаш бахьан долаш. Бакъда мелла чӀогӀа духьале яьяле а моастагӀчун низ совболга гуш дар. ТӀема хьалхарча деношка уж городаш йита езаш хилар. Из тӀом беш белгалваьлар Евлоев Башир, майрал, денал гойт цо цига. ТӀаккха командоване из вохийт ялх бетта йолча дивизиони старшинаш кийчбеча курсашка. Дешар сихача боараме дар, хӀаьта йистеваьнначул тӀехьагӀа юха а шиӣ полке вера из.

Керд - керда городаш моастагӀчунна юташ тӀехьашка доалаш дар эскар. Иштта, сахоададеш дола хала тӀемаш даьчул тӀехьагӀа Башир юкъе вола полк лакхера дайтача приказагӀа сихха кийч а енна кхыча метте дӀаяха езаш хилар. Бийсан шийтта сахьат даьнначул тӀехьагӀа поездаца Днепропетровске гӀолла чакх а баьхе Таганрог яхача городагахьа буг ераш. ХӀаьта цигара дӀахо бахьа безаш хиина гӀашлой никъ геттара а хала бар.

Бийсанна мара никъ бе йиш яцар, дийнахьа фашистки самолеташта бӀарга ца дайтар духьа гаьнашта кӀала хьулалора. Ца ховш а шаьрача ара царна бӀарга вайна саг, бер дар аьнна, воккха саг вар аьнна ца вуташ цхарал воаккхар гӀаьрахоша. Иштта хала никъ баьчул тӀехьагӀа ераш кхоач 1-ча Украински фронте. Цигта противотанкови оруде командиралла оттаву Башир. Хьалха санна лакхерчар яхачунга ладийгӀача воалаш дапар гӀулакх хӀанз. Укхо еннача командага, из нийса хиларга хьежжа хургдолаш дар расчета гӀулакх.

— Цкъа из бӀаргабайначунна шӀаккха а бицлургбац тӀом, — оал Башира каст-каста ше къамаьл деш. — Даггара шӀогӀа ца техача дӀахазацар луш йола команда, лерганӀана боаттӀабе санна чӀогӀа тата латтар, хӀаьта кӀуро къайлабаькккха малх-м вӀалла бий а хацар.

Цхьаккха дича аьттув боалаш дацар хьалхарча деношка цига оаха даь довнаш, — дувц дӀахо Башира. ТӀаккха командоване лаьрхӀар разведка яхийта аьнна. Цига бахийтараш тоъал тоабелар, хӀаьта цхьа минот зехьа ха йоае йиш йолаш а дацар гӀулакх. ТӀаккха Баширага кхайк контрразведка начальник, ер дӀакхаьчача гулбенна кхы а салтийн командни состави яр. Укханна хьалхашка дехкар оттаду, яха разведка шӀаянза я, бийсашна кхо сахьат долале вай эскара наступлени е йиш хургйолаш немций кертера низаш мичахьа латт а, хӀаьта царга мел мисел техника я а ха, аьле. Укханца цхьаькха ши новкъост а вайт.

Из дар 1943 шера 17 августа. Шийца раши а йолаш маскхалаташ тӀа а дийха наькъа араьлар разведка. Лаьтта Ӏобежа маха бӀаргагургболаш селла беттал бийса яр из. Текхаш баха безаш хилар 1,5 километр, хӀаьта акхарех цхьа новкъост кхоачам болаш из лоравалар бахьан долаш ераш хоабелар моастагӀчунна. Хетаргахьа етта йолайир топаш, урагъяхийтар ракеташ, дийнахьа санна сийрдаьккхар аре.

Шоай хулачох лорале, юхь къайлаякхха, аьнна приказ делар Башира шиӣ новкъосташка. ХӀаьта ше, юкъах йоаллаш йола зӀамига бел хьа а яьккха, рацена лаьрхӀа кӀоаг баккха волавелар, из болх баь ше ваьнначул тӀехьагӀа цо хоам бу командованега: «Тхо моастагӀчунна 100 метр мара гаьна дац, тхо хоаденнад, фу ду оаха?» Низткъа хьахозар трубка чура: «Я шестой, я шестой ладувгӀ. — Меттахьа ма - довла тхо тӀакхачалца».

ХӀара сахьат ме доал гаргагӀа хулар трубка чура хьахоза оаз. ДӀахо Башира хоам бир шиӣ новкъосташта хала човнаш яь хиларах. ХӀама дергдац, воха ма-воха яхаш сателора. Кхы хьагуш хӀама ца хилар бахьан долаш моастагӀчо кӀезиг - дукха лаьгӀдаьдар дов. Трубка дукха бе теӀаяь хьацар даьннадар пӀелгашта. Укханца хинна цхьа новкъост човнех велар, хӀа аьнна къамаьл де отташе а. мичара йоагӀа ца ховш кхийттача гарго кулга пӀелгаш а доахаш, бера Ӏойожайир трубка. ТӀаккха аьрда кулгаца трубка хьа а ийца дӀахо хоам бир укхо.

«Аьттехьа таӀа аьттехьа, ишта кӀезигагӀа зуврга». Геттара таргагӀертар эскар, дукха ха ялале моастагӀо а зийра вайчар наступлени еш хилар. КорзагӀбаьнна, шоаш фу дергда ца ховш удар фашисташ.

Хьалха санна связь а лоаттаеш шиӣ эскарца дӀахо вахар Башир а.

Шаьхха гӀетта Ӏаьржа къайгаш миссел дукха моастагӀчун самолеташ тӀаера тхона, дувц дӀахо Башира. Дукха човнаш яь доарахой бисар уж дӀаяхачул тӀехьагӀа.

Баширана гаьна воацаш хала човнаш а хинна висар взвода командир вола Петров И. В. Ше вайцигарча Вознесенская яхача станицера вар из. Сихха из плащ - палатка тӀа а вилла човнаш яьраш болча дӀавихьачул тӀехьагӀа текхаш, тӀемаш деш гаьна лаьннача эскара тӀехьавахар Башир. ХӀаьта 18 августе сахуллаш даьча тӀемашка Баширана човнаш хилар. Звани старши сержант а йолаш 1944 шу йистедоаллаш шӀавайт из. СовгӀаташ а да Баширана тийнна. «Севастополь йоаккхаш дакъа лацарах», Котало аьккха 20, 25, 30 шу дизарца тийна медалаш я.

ХӀанз Башир II группа инвалид а волаш пенсионер ва.

Ф. ХАМХОЕВА,
тха штате йоаца корреспондент.

САЛТЕЧУН НИКЪ

Чинеево яхача юрта юккъе — Кургански области «Заветы Ильича» яхача колхоза центральни усадьбе дагӀа ПатраковгӀар цӀа. Доккха, дика цӀа да из. Колхоза чотах дикагӀа болча плотникашa хьалдаьд из.

ПатраковгӀар цӀенна гаьна йоацаш я Иван балха волча колхоза правлени. Учетчикалла болх беш ва из. Цхьабакъда из специальность йоацаш мегац цхьаккха боахам. Масала, удобренеш латт дӀакхухьаш — учетчика дӀаязду уж мича, мел яхай. Гурахьа сенаж йоллаш хул — тӀаккха а шиӣ книжка тӀа ма-дарра белгалду Ивана масса тонн кийчъяьй, доакъараш Ӏанна тоъаргдий хьожаш доархI.

ХӀаьта колхоза боахам боккха ба: бархI эзар гектар оахам, ши эзар совгӀа бежан, бархI эзар устагӀа. Бе болх массаза а шорта хул Патраковна, хаоттам мичча бесса бале а, цун мотоколяска бӀаргаго йиш я кхашкарча станашка, фермашка.

...1945 шера 18 январе ткъо шу даьнна зӀамига саг хиннав Иван. Цу дийнахьа Кракова юххерча Сулашово яхача юрта наступлени еш хиннай цо гӀулакх деш йола стрелкови полк. Лира тӀом бар из. МоастагӀчун оборона хьалхара лини низзагӀа хоадаяьй советски салташа, цхьабакъда дӀахо бахара новкъарле еш хиннай дзот.

Лаьттан дегӀала Ӏобийшаб тӀемахой. Дзота чура ду дов цхьанне соцаде дезаш дар. Эгтара хьалхагӀа теккха тӀавахар Патраков. Шиӣ кхел ираз долаш нийсъенна хиларах дог тийша хинна хургва из — ваьча дийнахьа ца ве мег аьнна хеташ. Метра тӀехьа метр водаш дзотагахьа текхаш водар Иван. Танкашта етта гранат кийчйир цо, тӀаккха, шиӣ дегӀала хьалнийс а венна, амбразуре чутехар из...

ТӀехьагӀа хирургаша лаьрхӀача нийс пхо кхийтта хиннаб салтечун дегӀах. ЦаӀ дега юххеда, комсомольски билет доаллача гӀолла чакхбаьннаб. Лайла Ӏовежав Иван. Цу хана цуна хайнадац, тӀем тӀара шиӣ новкъостий атаке чухьийлхалга, Сулашово яха юрт хьаяьккхалга.

Сарале мукъаяьккхай Краков. ТӀом лаьттача лийга салтий лохьабеш лийннача Сулашове бахача наха дзота юххера кораваьв Иван. Садоахаш хиннав из цу хана. Госпитале массехк ди даьккхад цо сакхетам чу ца воагӀаш. Шаккхе а коги аьтта кулги дӀадаьккхачул тӀехьагӀа хьакхийтача бӀаргаяйнай цунна йийлха цӀийденна бӀаргаш а долаш шийна ӀотӀайийрза латта медсестра, цунца бегаш бе хьежав из.

— Ма елха, ва дала дӀаяккхарг, дийна ма-вий со...

Дарба дешуллаш дукха ха яьккхай салтечо. Шоашта могар даьд лораша, хӀаьта 1946 шера мас Иван шӀавера. Цига из вийнав аьнна дена каьхат хьахьеккад цунга. Цунца тӀем тӀа лаьттачар из веннарг а лаьрхӀа гаргарча нахага хоам баьб, «Сулашово яхача юрта юххе тӀом беча метте турпала санна валар хиннад Патраков Ивана» аьнна.

1971 шера польски доттагӀаша — краковчанаша Коталои Дийнахьа хьоашалгӀа хьийхав Патраков Иван. Дег тӀара хьашт долаш тӀанийцар турпал Краковски городской совете. Торжественни прием йолаш, Кракова сийлахьча гражданина дошо медаль елар цунна. Еррига юрт духьала ера Патраковна. Моттигерча Рада здане кулгаш тӀа а вилла чувихьар из. Ше лечара ваьккхар, халахете а, кораваьвац Патраковна.

Олькуше вежарий каш тӀа а хиннав Иван. Шоай колхозерча школьни музейна цхьа тӀоара дизза польски лаьтта деннад цо. Ше хьааравоалаш дийхад цо селлара ха йоаккхаш боабаьрий списка тӀа ваьлла ше дӀавоавелга.

— Мишта вах хьо, доттагӀа? Фу деш ва хьо? — яхаш хаттараш дора Иванага полякашавежараша.

Цо дӀадийцар царна. ТӀом чакхбаьнначул тӀехьагӀа ше колхоза комсомольски организаце секретарь хилар, шийна ираз мишта корадир. Бера хана денз пе доттагӀал леладаь барайтта шу даьнна доярка Дуся цӀен нана а хинна чуяьлар цун цӀагӀа. ДӀатӀахьежача хьаьрчаво дегӀ долаш хеташ йола из оамалашта Иван морг хиннай — низ болаш, денал долаш. Дусяс шӀагӀара боахам дика лелабаь ца Ӏеш, ферме болх дика баь правительственни ши совгӀат а даькхад. Пхи бер хьалкхедаьд цар цхьана. Диъ хӀанзле доккха а хинна шоай дезал а болаш дахаш да.

Иван ше тӀом чакхбаьлча денз шоай колхозе балха ва. Колхоза шурий ферма заведующи, ревизионни комиссе председатель хиннав из. Польски дараш а долаш тӀем тӀа даьхача совгӀаташта ӀотӀакхийттай парте обкома, районни комитета Сийлен грамоташ.

— Хьинар долаш, балха тӀера саг ва, — йоах Патраковх колхоза председатела. — Ше меттел, гонахьара бараш а баьхаб цо шиӣ сакхаташ теркалдергдовцача.

Поакхои теркои еш ва фронтовик хиннар. Колхозо йоаго хӀама, йол тел дезала. Укх шера автоколяскана меттел «Запорожец» яхача къаьстта кийчъяьча автомашина тӀа ховргва Иван — паччахьалкхено мах боацаш лургья цунна из.

Боккха боахам ба «Заветы Ильича» яха колхоз. ИйслагӀча пятилетке 200 сомага кхоачаш лакхденнад артела члена бетта юкъера алапи. ХӀара шоллагӀволча колхозхочун автомашин е мотоцикл я. «Вай дика вахар бахьан долаш дукхача хӀамашка диллача фронтовикашта декхарийла да вай. Сийлахь-боккхача Дай-мехка тӀем тӀа дакъа лаьца шовзткъеи итт саг вах тха юрта хӀанз, — йоах юртахоша. — Цудухьа оаха массане а цар йоакхо ю».

Александр ШАРАПОВ.
АПН корреспондент.

ТӀЕХЬЕННА БИЦЛУРГБАЦ

Советски наха шӀаккха а дицлургдац Сийлахь-боккхача Дай-мехка тӀем тӀа гитлеровски Германи эшаеш Котало яьккхача вай бӀухоша даь турпала гӀулакхаш. Цхьаккха а вицлургвац цига шиӣ са ца кходеш тӀем тӀа лаьтта саг. Царна санна шоай Даьхе дукхаеза Ӏомалу хьатӀакхувш йола тӀехьенаш. Цар боча лораду цу нахаца дувзаденна мел дар. ХӀара школе пионераша, комсомольцаша лех хӀанз а тӀехьа кора ца боагӀаш бола бӀухой байна моттиган, цу тӀема ветеранашца вӀашагӀбетталу.

Боккха болх бу уж тайпа гӀулакхаш деш йолча Грознерча № 15 йолча школа-интерната йиӀигаша. Цига и лаьрххӀа вӀашагӀтеха «Полвиг» яха клуб. Цун директор я дешархо Хасуева Хадишат, штаба начальник — Даудова Майса, комиссар — Тасуева Нина.

ДӀадахача шера клуба членаша шоайцига хьийхар тӀом болча хана вай республике вӀашагӀтеха хиннача 242 Тамански Цеча Байракха ордена, Кутузова шоллагӀча лагӀан ордена горнострелкови дивизе ветеранаш. Уж баьхкар Москвера, Ленинградера, Свердловскера, Севастополера, кхыча городашкара. Царех хӀаране ера шоаш тӀем тӀа лелаяь цхьаца хӀама. Масала, цига вера вай МагӀалбик фашистех лораеш хинна Советски Союза Турпал К. С. Симонян, Севастополера лаьтта а дахьаш вера М. А. Гончарук, шиӣ армейски книжка дахьаш ера Л. А. Елизарова, иштта кхыбараш а.

Шаккха дицлургдоацаш доккха вӀашагӀкхетар хилар цох. ХӀаьта шоаш цӀаболхаш ветеранаша школа - интерната коа бии ца билийта гаьнаш дӀаегӀар.

Интерната пионерашеи комсомольцашеи лех 18, 51, 56, ЦхьайттлагӀча къаьстача приморски армей бӀухой. ХӀаьта цу тӀехь дикка ка а яьннай цар. 150 саг кораваьв царна. Уж ба вай Кавказе тӀом беш хинна нах. Уж шоай музее учете а оттабаь цар адресагӀа цар анкетни даннеш дӀалхьийтай.

Интерната йиӀигаша тӀема сийлен моттигашка походаш ю вай республике а кхыча городашка а. Уж хиннаб Москве, Ленинграде, Севастополе, Керче, Волгограде, Новороссийске.

Цу походаша дешархой патриотически интернациональни сакхетам лакхбу. Дукха уйла йир аз походе яхарах, сай вахарах, новкъостех, обществе сай хила езача моттигах, яхаш дувц дешархочо Арчакова Лолитас.

Из музей йиллар бахьан долаш шоай болх дикагӀа бе яьннай интерната пионерскии комсомольскии организацеш, вахарца дукхагӀа бувзаш бу общественно - политически болх, дикагӀа деша а къахьега а баьннаб дешархой, кхотаю берий коллектив.

Интерната тӀема сийлен музея экспонаташ тӀехь-тӀехьа дукхагӀа хул. Цу чу да 242 Цеча Байракха ордена, Кутузова II лагӀан ордена горнострелкови дивизе тӀем тӀа лозабаь доарахой Ӏобувшабеш хинна боамбе дӀайха гали, полевой телефон, кхыйола хӀамаш. Музей чуйола зӀамига цӀа готденнад Ӏовш латтача хӀамашта. ХӀаьта уж тӀаккхет йиӀигаш походашка яха цӀа массаза йоагӀа.

Походаш еш хиларо дешархой оттабу дикагӀа деша а общественни вахара юкъе дукхагӀа дакъа лаца а дезача. Походе ваха бокъо лу дикен геттара дикеи дешачоа. Штаба членаш ба эгтара дикагӀа дешаш йола йиӀигаш. Уж ба Арчакова Лолита, Хадашева Зайнаб, Гуляева Люба, Теркоева Маржан, Муталиева Хьава.

Из клуб, цуя музей вӀашагӀтохара доккха новкъостал дир 56 арме а волаш Сийлахь-боккхача Дай-мехка тӀем тӀа дакъа лоацаш хиннача, хӀанз интерната военрук волча Григорий Григорьевич Мнояна.

ХӀара шера ше къаьстта белгалдоаккх Коталон ди цу школа - интерната дешархоша, хӀаьта цар музей, школьни а йоацаш, бокъонца йола тӀема сийлен музей а хинна дӀаотташ латт. ЧӀогӀа раьза я цу гӀулакхашта интерната директор РСФСР заслуженни хьехархо, Ленина ордена кавалер Магомадова Фариза Вагабовна.

С. ГУСЯКОВ.

ТӀема ханара сурташ.

СИЙЛАХЬ - БОККХА ДАЙ - МЕХКА ТӀОМ БОЛЧА ХАНАРА СУРТАШ.

1945 шера советскии американскии салтий Эльба тӀа вӀашагӀкхетар.

С. М. Кирова цӀерагӀча заводе танка тӀа башня тӀаоттаеш боахк болхлой.

ТАСС фотохроника.

СУРТА ТӀА: ираз долаш яхийла ер зӀамига чешски йиӀиг. ТАСС фотохроника.

ДАЬХЕ ЛОРАЕШ ХИННАВ ИЗ

Оставкера ветеринарни служба гварде капитан, хӀанз Пхоч - ГӀалгӀай ветеринарни Ӏилма - тохкама станце паразитологе отдела заведующи, ветеринарни Ӏилмай кандидат Дубовый Сергей Захарович 1943 шера июле денз Сийлахь-йоккха Котало яьккхача денга кхаччалца Сийлахь-боккхача Дай-мехка тӀема фронташка хиннав.

1943 шера 221 стрелкови дивизеца Ростовски областа малхбузехьара районаш, Донецки, Запорожски областий къулбехье, Херсонски областа малхбоалехьара районаш немецко - фашистски гӀаьрахоех мукъайоахача дакъа лоацаш хиннав С. З. Дубовый.

1944 шера март бетта г. Виницана дӀатӀакхоачача хала чов а хинна вежав С. З. Дубовый. Цу шера май бетта, чов йийрзачул тӀехьагӀа, гӀоръяьннача 54-ча, цу хана Краснознаменни хинначеи 1918 шера г. Симбирске вӀашагӀьеллача 7-ча гвардейски кавалерийски корпуса чуйоагӀаш хинначеи 14-ча гвардейски дошлой Мозырски дивизе гвардейски дошлой полка воккхагӀвола ветеринарни лор а ваь дӀахьожаву из. ТӀом чакхбаллалца 1-ча Белорусски фронта участке тӀом беш хиннай корпус.

С. З. Дубовый юкъе а волаш йолча полко 1944 шера июле мукъайоах польски городаш Хелм, Люблин, Ополе. Январера апреле кхаччалца 7-ча гвардейски корпуса кхыча доакъошца цхьана Висло - Одерски операци чакхйоаккхача дакъа лоацаш хул из полк. Из операци чакхйоаккхача хана Одер тӀарча Франфуркта къилбаседехьа гӀолла Одер яхача хи дехьа а яьнна цун аьрда оагӀорахьа плацдарм лаца вӀаштӀехьдоаь 14-ча кавалерийски дивизецарча полка. Март бетта Къилбаседерча Померане лира тӀом а беш, массехк городи йоккха юрти хьаяккха аьттув боал 7-ча гвардейски дошлой корпуса бӀухой.

54-ча дошлой полка бӀухоша доккха дакъа лоац Сийлахь-боккха Дай-мехка тӀом чакхбоалаш яьча операце — Берлински операце. Сихха вӀаштӀехьдаьлар цар Берлина къилбаседехьара йист хьалаца а 27 апреле Берлинера малхбузенгахьа 70 километр дӀахо улла гор. Ратенов хьаяккха а.

Дунен шоллагӀа тӀом цу городе чакхбоал 54-ча кавалерийски полка тӀемахошта, дӀадолалу советски наьха маьрша вахар.

ТӀом болча хана Дошлой эскара ветеринарни служба керттера декхар хиннад говраш тӀема кийча лелаелга. Ховш да, дӀабахача тӀем тӀа хӀа аьннача метте кийча долча наькъаш доацача халача территорешка гӀолла лелача а гурахьен бӀаьстан юхьен хоттагӀа-тӀоадагӀа лелалуча бӀун тайпа хиларах тарра а пайда эцаш кавалери лелаяьлга. Моттигаш хиннай тӀакхоачача е фланг, е тыл а йоацаш, цӀаккха а юха ца совцаш тӀемаца 100 километрал совгӀа никъ беш. Масала, Къилбаседен Померане Ин яхача хига гӀолла моастагӀчун оборона хоада а яь, Балтийски фоэда йистте улла город Трептов хьаяьккхай С. З. Дубовый юкъе волча полко. Цу хьалашка говрашта фуъ мишта бехк, мишта лелаю. Ӏунал мишта ду хьожаш тӀахьожам лоаттабаьб ветеринарни службо. Цул совгӀа ветеринарни служебана тӀадилла хиннад говрашта лаьаш деттилга. Цунца цхьана полка ветеринарни служба юкъарчал доацаш дола декхар хиннад говраш дӀа-юха дувлача лазарех лораелга, цамогаш хинначеи човнаш яьчеи говрашта дарба делга. Къаьстта белгалдаккха безам ба са, Дай-мехка тӀема хана хӀара говр халкъа боахама боккхача лоархӀаме хинна хилар. Цудухьа хӀара говр шоай ма-хулла лорае гӀийртаб ветеринарни специалисташ.

Ховш да, Дай-мехка тӀом болча хана тӀемахошта эгтара керттедар фуннагӀа - моллагӀа даь а бӀу сихха дӀа-юха леларгбола гӀулакх вӀаштӀехьдоаккхилга хинна хилар, хӀаьта цунах хӀама хургдацар, нагахьа санна хьинар дола унахцӀена говраш полке хиннецаре. Иштта моттигаш нийсъелча моллагӀча хьалашка говрий низо вай тӀемахошка йиш хилийтай хадданза дӀахьалхашкахьа аха. Дошлой бӀу сихха лелалуш, къаьстта а халача моттигашка моастагӀчоа дагадоацача гӀолла чакхъэкхаш хилар бахьан долаш дукххаза а аьттув бийнинаб моастагӀчоа меттахьа етта а из тӀехьашка кхувса а.

Масала, 1944 шера июле 59-ча дошлой полко, г. Люблина къулбехьарча йистаца гӀолла хехка яха польски партизанийпроводникий новкъосталца мукъайоаккх. г. Люблина къулба - малхбузенгахьа 40 километр улла г. Ополе, цигтача шоаш 700 сагал тӀехбоацашехьа а 1000 совгӀа моастагӀчун салтий плен а боалабеш. Цигара йоаллашехьа а, 1945 шера январе польски город Калиш мукъайоаккх полко. Цу тайпара моттигаш дукха а хиннай.

Шеко яц, хӀара специалист, цу даькъе ветеринарни специалист а, эгтара хьалха тӀемахой хиннилга, цудухьа цу массане а юкъарчал доацаш дакъа лаца дийзад тӀем тӀа.

Цхьаболча къоначаа наха хет, 1944 шера гурахьа денз моастагӀа тӀехьашкахьа волавеннав, хӀаьта вай бӀун цунна тӀеххьа дӀаухилга мара, кхы хӀама де дийзадац аьнна. Иштта дац. Дорха духьале яьй моастагӀчо, контратакаш яьй, къаьст-къаьста соединенешиа доакъоши Ӏеха а деш боанга чу кхувса гӀийртав.

Дай-мехка тӀема доакъашхо С. З. Дубовый дукхха орденаши медалаши енна ва. Эгтара хьалхара орден еннай цунна Висло - Одерски операци чакхйоаккхача хана полка говраш тӀехдика кийчъярах.

С. З. Дубовена шоллагӀа орден еннай г. Ратенов йоаккхаш баьча тӀем тӀа юкъарчал доацаш дакъа лацарах. ЛоархӀаме стратегически пункт яр из город. цудухьа шиӣ хурдаь из юхаяккха а гӀертар моастагӀа.

Полкацара дукха салтийн эсараши къаьстабар бовбаь а човнаш яь а. Кхоана 30 апрель, е 1 май да яхаш тховсара С. З. Дубовый ше волча тӀавех штаба начальника, хоам бу, ма-хулла сихагӀеи тешамеи дивизе штабера приказ командни пункте дӀакхоачадайза дарг ца хиларах. Цу цхьан ханна цо хьахайтар, наькъа водача хана вай обороне къайлагӀа чуяьхка моастагӀчун къаьст - къаьста группаш духьала нийсъяла тарлуш хилар. Тылерча подразделенешкара воалаваь виъ салте вар С. З. Дубовоя кара хьавенна, тӀема кхоачамца кийчбенна полка начальника приказ кхоачашде наькъа эрабаьлар уж.

Командни пункте дӀакхача цаӀн ахи километрал тӀех яцар, города улицашка гӀолла боадо цига вугаш бола никъ. ЧӀогӀа ловалуш болхар. Ахангахьа ераш кхаьча хуогба аьнна хеттача метте, тоъал гаьна акхарна хьалхаваьнна водача салтечоа автомат етта йолаю моастагӀчо саьнта дагӀача цӀеной подвала чура. Дов мичара ду лаьрххӀа хьежар С. З. Дубовый керте лаьтта группа, хӀаьта пулемет мичара юва бокъонца бӀарга а яйра. Цу ханна С. З. Дубовый шийца ши салте а ваьккха коа чуэккх, фаусташ чуйолаю цар моастагӀчо дов ерадаьча подвала чу. Из бахьан долаш бехаа кӀийле лаьша ваьгӀача моастагӀчун бӀы, цо С. З. Дубовыйга йиш хилийтар юхевиса моастагӀчун ялх салте плен воалаве. С. З. Дубовенеи цун группанеи хӀанз дика ховра штабе бода никъ кхераме боацилга, цудухьа плен боалабаьраш сихха цига дӀа а бига, юха а командни пунктагахьа шоай наькъа болабелар, хӀаьта кхы наькъагӀа хьоазам ца хулаш маьрша дӀа а кхаьчар. Цу тайппара, дивизе штаба приказ чудоалла пакет дӀаделар С. З. Дубове. Кхо салте командни пункте Ӏийра (нах кӀезига бар).

Иштта, юкъарчал доацаш тӀем тӀа дакъа лацарах еннаяр С. З. Дубовена шоллагӀа орден.

Б. МАГОМЕДОВ.

СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ ХIАРАНЕГА ДIАКХАЧИЙТА

ДОШ ГIУЛАКХАЦА ЧIОАГIДЕ

КПСС XXV съезда материалашца дуьззденна Коммунистически партен Советски пачхьалкхени политика кIоаргга хьаелларо керттера моттиг дIалоаш Малгобекски районерча Вознесенски газ чакхйоахача завода партийни организаце идеологически балха тIа.

КПСС XXV съезда документаши материалаши дIайовзийтара чIоагIа лоархIам а беш, Л. И. Брежнева хьакхайкадир: «Съезда идеяш хIара коммунистага, хIара советски сагага дIакхачийтар — ишта да пропагандистий, докладчикий, лекторий меттел, берригача вай партийни активистий а сийлахьа декхар. Цу балха тIаяхийта еза шоай ерригга знанеш, ях тешабара шоашта мел ховр, дега берригга низ. Цу дерригача хIамаех латт съезда решенеш нийса чакхъяхара предпосылкаех цаI».

Заводе съезда материалаш оаха дIайовзийт массе тайпарча формашца, съезда решенеш дIайовзийтара оттаяьча мероприятей планага хьежжа. Хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара тIаберзабаьб кийчо дикагIа йолаш бола коммунисташ: завода пропагандисташ, «Знание» яхача общества лектораш, агитатораш, политинформатораш. Парте съезда идеяши решенеши дIайовзийтара гIулакхна къаьстта моттиг кховчаю идейно-политически кхетам балара массовни индивидуальни формашта а гойтара агитаце средствашта а. Съезда материалаш, заводе болх берий ерригга категореш — 500 гаргга саг чу а лоацаш, кIоаргагIа Iомаю партийни комсомольски дешара системе, коммунистически къахьегама школашка. КПСС Малгобекски горкоме инструктивни совещанеши семинарски занятеши яьй пропагандисташца, школай кулгалхоща, политинформаторашца, агитаторашца. Цул совгIа, дукхагIа болча пропагандисташа теоретически кийчо яьй областной семинарашка а, хIаьта цу гIулакхо йиш хилийтар царга цу балха эффективность дикка лакхъе.

ДешабагIарашта дикагIа йола дешара форма хьех пропагандисташа М. А. Мамиловеи А. Д. Крюковеи. ДешабагIарашта рефераташ кийчъю, цул тIехьагIа уж массане а дхьана ювц, практически занятеш ю. Съезда решенеш дIайовзийтара агитаторашеи политинформаторашеи еш йола беседаш производственни объекташкарча — участкашкарчеи установкашкарчеи — практически балхаца а хьаллача гIулакхашца а айхха ювзаш ю. Беседаш еча хана хьагучайоах хьалхашка латта халонаши кхоачамбоацараши, цар бахьанаш мичара доагIаш да хьож.

Съезда идеяш дIайовзийтара боккхача лоархIаме хинай новкъоста Л. И. Брежнева доклад дIайовзийтара ешача лекцей цикл — «КПСС Центральни Комитета Отчетни чурчеи арахьарчеи политика даькъера парте аргIанара декхараши». Уж чIоагIа хьашт хинна тIайийцар заводчанаша, хIана аьлча уж йийшар лакха квалификаци йола пропагандист — исторически Iилмай кандидат Грозненски мехкдаьтта института преподаватель М. С. Мамилов вар. Массаза а дика докладаш ю «Знание» яхача общества заводской организаце членаша, завода директора И. В. Максимова, керттерча энергетика Н. А. Брагина, керттерча механика А. Д. Крюкова, участкайи установкайи инженерно-технически болхлоша, партийни активисташа: политинформаторашa — хич кхоачам беча установка начальника А. А. Кушнаренкос, комбинированни установка начальника Б. М. Баркинхоева, коммунисташа компрессорни станце слесара П. П. Новикова, энергоучастка слесара Н. М. Маликова, дукхача кхычар.

КПСС XXV съезда документаши материалаши дIайовзийтара мероприятеш чакхйоахача хьинаре дакъа лоац профсоюза заводской комитето. Цо вIаштIехьдоах 1976-ча иттлагIча пятилетка хьалхарча шера, планови заданеш толаме кхоачашъяр дукха лелаю социалистически яхь шерагIа йоаржаелга.

Съезд хьеллача денна къахьегаме керда толамаш а даьха накъабахар завода къахьегамхой. Цу езача событена коммунистий форум хьаеллале дукха хьалхагIа денз кийчлуш яр завода коллектив, съезда сийна лелаьча Ерригсоюзни социалистически яхь юкъе а яха. Предприяте ерригача участкай коллективаш къахьегама совгIаташца съезда накъаяха чIоагIа ловш хилар заводчанашка йиш хилийтар шин бетта производственни программа ханал хьалха 24 феврале кхоачашъе а хIаьта комбинированни установкаи (начальник нов Б. М. Баркинхоев, профгрупорг нов. Л. А. Школьная) цу установкана чуйоагIача воккхагIволча оператора коммуниста И. И. Буланова кулгалдеча сменай коллективашка Малгобекски районерча промышленни предприятешта юкъе хьалхара моттиг лувца а.

КПСС XXV съездо оттаяь, советски общества дIахорча прогресса исторически программа завода коммунисташа укх шера апрель бетта юкхье шоай гучахьарча партийни собране йийцар. Цига къамаьлаш мел даьраша белгалдоахар XXV съезд советски халкъа вахаре меттел, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болаше а йоккха политически событи хилар. Собране дакъа лаьцараша чIоагIа мах бир «КПСС ЦК Отчети чурчеи арахьарчеи политика даькъера парте аргIанара декхараши» яхача новкъоста Л. И. Брежнева яьча доклада, йиззаи маярреи къоабалйир съезда решенеши материалаши. Хьаьдда предложенеш тийлар завода гIулакхий хьокхамаш тоадараи кхоачамбоацараш дIададахараи. Завода коммунисташа доккхал деш дувцар 9-гIа пятилетка ханал хьалха кхоачашъяра коллективо даьха толамаш. Завода компрессорщикаша бIарчача пятилетке хIара шера производственни программа газ Iоаяран хьаувзараи кхоачашъяь ца Iеш, тIехкхоачаш а йир. 5 шера Iоайир 9 миллиард кубометр совгIа газ, цу даькъе оттаяьча заданел совгIа яьккхар 23 миллион кубометр газ.

Шерагара шерага темпаш лакх а еш кхаьчар коллектив цу толамашка. Комбинированни установка коллективо цу юкъа планал совгIа 53 эзар тоннал тIех продукци — газови бензин делар. Цу цифрашка кхачара боккха организаторски болх баьб берригача коммунисташа, белгалдоахар къамаьлаш даьраша. Бухсоцаш дар — собране дакъа лоацаш мел хиннараашта хетар карагIдаьнначох кхоачамбаь Iе йиш яц, производство тIатIа дикагIа вIаштIехьъяха, мехкдаьтта продукташ кIезигагIа йовргйола гIулакх де, долаш долча кхоачамех пайда биззагIа эца беза аьнна.

Долла хIама де гIерт тхо тахан XXV съезда решенеш чакхъяхар дукха лоаттабеча къовсаме завода коллективана хьалхашка латта хьалда декхараш хьинарегIа, лаьрххIа дIадовзийта дезаш йолча гойтара агитаце наьха хьинар айдеш бола низ хьабеллара. Къахьегамхой оарцагIбаха низ болаш гойтара агитаци хилара тешал ду парте XXV съезда кийчо еча хана заводчаний хиннача энтузиазмо.

ЦIаккха а ца яржача тайпара чIоагIа яьржай сменайи участкайи коллективашта юкъера, районерча предприятешта юкъера социалистически яхь. Тха вIаштIехьдоал КПСС XXV съезда решенешта жоп дала безам болаш тхоаш хилар, коллектива вахара керттера белгалонаш, завода къахьегамах хьахиннараш бIарга а гургдолаш дIахьокха. Коллектива балхах, иттлагIча пятилетка декхарех, дикагIболча наьхах дола тIахьехамаш, цифраш, факташ — къаьгача плакаташ тIа хьахьекхаш цу дерригача хIамаша коллектива общественни хьинар айъ, бIубоьлийт. Из хьахьокх пятилетка хьалхарча шера I квартале товарни продукци арахецара заводчанаша хьийгача къино: ехьа газ 110,3 процент, газови бензин 111,5 процент арахийцад.

Завода коммунисташ дог тийша ба, къахьегача коллективана идейни кхетам балара шоаш хьегача къино КПСС XXV съезда решенешка оттадаь декхараш толаме кхоачашде аьттув боаккхаргболгах.

С. ЛЕЧАЕВ,
Вознесенски газ чакхйоахача завода керттера специалист, партбюро секретарь.

ХIАРА БАЛХА ДЕННА—ДИКАЛА ЗНАК

КЪОНАЧА ХИМИКИЙ ГIУЛАКХАШ

Вай ерригача республика промышленни предприятей дукхача коллективаша, гIишлошъераша, юртбоахама къахьегамхоша шерра хьаллаьцар КПСС XXV съезда сийна СССР 50 шу дизара Грозненски химически комбината коллективо дIаболабаь «ХIара балха денна — дикала Знак» яха болам. ХIанз дукхача коллективашка Iома а беш вахаре из чакхбаккхара декхараш хьалхашка увттаду къахьегамхоша.

Шин-шегIа хьахнина хIама дац из. Шоай торонашка а хьежа парте съездо иттлагIа пятилетка — дикала пятилетка хилийта аьнна яь лозунг хьаллаьцар химикаша. Чакхъяьннача пятилеткагIа а дика толам баьккхар химикаша. Ханал хьалха кхоачашйир ийслагIча пятилетка продукци яккхареи цунна реализаци яреи планаш. Иштта тIехкхоачашйир балха овсарле, арахецача продукце дикал лакхъяра планаш. ИйслагIча пятилеткагIа доккхий къахьегама толамаш карагIдувларах КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ШIе Байракхи «ИйслагIча пятилетке къахьегама коталонаш яхарах» яха Сийлен Знаки елар химикашта.

Завода коллектива карагIдаьцнараштa юкъе доккха дакъа да № 16 йолча цеха комсомольцийи кагирхойи. Цеха къонача-болхлоша хьинаре дакъа лаьцар цеха ерригача комбината хьалхашка латта производственни декхараш кхоачашдеча. ЙоккхагIча ноахала сийлен гIулакхаш дIахо дегIакхувлар, тIагIертта знанеш караерзаяр, иттлагIча пятилетка хьалхара шу ударни къахьегамца, балха дикал лакха хиларца белгалдаккхар, коммунистически парте планаш толамца кхоачашъяра тIехьа ковсам лоаттабар — иштта я тахан къонача химикаша шоашта хьалхашка увттаю девиз.

Комбината ерригача 14 комсомольско - кагирхой коллективаша толамца кхоачашйир пхе шера задани а КПСС XXV съезда сийна тIайийна хинна декхараш а. Царна даим хьалха латташ хьайоагIа № 16 йолча цеха комсомольско - кагирхой смена (смена начальник нов. Сафонов, групкомсорг нов. Шевцова). Цеха дIа мел доладеча дикача гIулакхий инициатораш болаш хьабоагIа «А» смена кагирхой. Фуд цун бахьан? Из да цар комсомольски организаци чIоагIа хилар, кагирхой балха цо лерттIа лостам телар, комсомольцаш шоайла барта хилар. ХIаьта оалаш ма-дий барт болча кхаь салтечо бIарчча эскар дохадергда, аьнна.

Пхи-ялх шу хьалха дар из. Продукце дикал лакхъяра, балха овсарле лакхъяра дош гIоттадир партийни организаце. Смена комсомольцаша тIехьашка ца а тетташ уйла тIаяхийтар цу деша. Цар лаьрхIар хIаране шо-шоай участке продукце дикал лакхъяра де дезачун уйла тIа а яхийта предложенеш гулъе. Иштта хьахилар рационализаторски болам. Цхьан шера 96 эзар сома маьха рацпредложенеш елар кагирхоша. ИйслагIча пятилетка тIехьарча шера планал совгIа 291532 сома маьха продукци арахийцар сменас, 5,3 процент балха овсарле лакхйир. ХIаьта арахецача продукце дикал лакхъяра тIехьа лоаттабеча къовсамо торо елар арахецача продукцех 95,8 процент яр пачхьалкхен дикала Знак тIалатташ арахеца.

ИйслагIча пятилетка тIехьарча шера предприяте партийни организаце къахьегамхошка тIахьехам бир производства резервах дикагIа пайда эца, кхом бара режим чIоагIъе аьнна. Смена комсомольцаша из гIулакх хьаллаьцар. Шо-шоай балха торонашка а хьежа къовсам дIаболабир цар продукцега дIадодар лох а деш производства резервах бизза пайда эцара тIехьа. Дика беркат даьлар кагирхой боламах. Производства резервах дикагIа пайда эцареи бедала кхом бара режим чIоагIъяреи чотах 1800 сом, Iи, хий, электроэнерги кхоара чотах 14675 сом пайда баьлар предприятена.

КарагIдаьнначох кхом баь Iеш оамал яц кагирхой. Денна дегIаухаш латтача вахаро тIехь - тIехьагIа дуккхагIа говзал, хьаькъал, знанеш дIаех. Цудухьа цхьаь цаI зIамига саг, йоI яц смене квалификаци лакхъяра курсашка е экономически школе техникумашка, институташка шоай технически юкъаробразовательни знанеш лакх ца еш. Массане а дика деш. Балха опыт, говзал лакха йолча болхлоша къонабарий квалификаци лакхъю, шоашта дукхача шерашка лайзар дIаIомаду. Шерра баьржаб смена коллективана юкъе смежни профессеш караерзайра болам. Масала, Борищевскеи, Дудченкоси, Сусловеи цеха ерригга балха профессеш Iомаяьй. Смежни профессеш караерзаяро торо лу смена балха овсарле лакхъе, хьадеш долча хIаман дикал лакхъе. ДIадахача шера 8 смежни професси Iомайир сменас.

Цхьаь цаI саг вац смене общественни порученеш йоацаш. Кагирхоша хьинаре дакъа лоац комбината халкъа дружиный балха, уж ба халкъа тIахьожамхой, цехкома, завкома комиссе членаш, предприяте чакхйоахача ерригача мероприятей доакъашхой. Цар иштта новкъостал ду хIара шера подшефни совхоза бIаьстани гурахьареи кхашкара балхаш деча. Сменас дуккхаза хьалхара моттигаш яьхай комбината, цеха коллективашта юкъерча социалистически яхьашка. Къаьстта дика къахьегама толамаш дахарахи общественни балха хьинаре дакъа лацарахи грамоташ, мах бола совгIаташ тийннад кагирхошта. Масала, йоккхагIа йолча аппаратчица Богославскаяйна Къахьегама ударника значокаш еннай.

Кагирхой хоза традици а хинна дIаэттад хIара шера апрель бетта В. И. Ленин ваьча ден сийна субботникаш дар. КПСС XXV съезда решенеша деган айдаьча кагирхоша хьинаре къахьийгар дукха ха йоаццаш хиннача субботнике а. Массехк эзар сома маьха продукци арахийцар цар цу дийнахьа, хIаьта шовш даьккха ахча пятилетка фондана юкъедахийтар.

— Тха предприятена укх шера Даьхен совгIат даларо, — йоах групкомсорга Шевцовас, — тхо декхарийла ду дIахо йодача хана кхы а дикагIа къахьега, берригга тхоай низ кхоачашданза дисача дешашта, кхоачамбоацараш дIадахара тIабахийта. 1976 шера тIайийцача социалистически декхараш тIа смена коллективо дош деннад пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха — 29 декабре кхоачашъе. Из дош кхоачашдергхиларах тешам болийт 1 Мая сийна дIайолаьча социалистически яхье цеха коллективо дика толам баккхаро. Предприяте коллективашта юкъе дика къахьегарца белгалбовларах ахчаи совгIаташ делар цеха дукхача кагирхошта.

С. ШАДИЕВ.

Дахка дезденна доахан лeладеча отделене болх беш я доярка Орцханова Хадишат. 5 шу да цо Яндарерча шурийтоварни ферме къахьега. Шийдекхараш дизза кхоачашдеш хиларах лоархIащ я из хьайбаш леладерий коллективе. Цхьаккха а дIа ца къастийташ, дулхе долаш хьалкхеду Хадишата керда Iодаь Iаьсий.

СУРТА ТIА: дахка дезденнача доахана мела муж молабеш я Назрановски совхозтехникума доярка Орцханова Хадишат.

И. ПЛИЕВА сурт.

№ 9 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела аргIанарча, ийслагIча номер тIа дIахо кепаетташ я КПСС XXV съезда решенештеи цун кхыча документаштеи пропаганда яра тIаерзаяь материалаш. Парте XXV съезда нов. Л. И. Брежнева яьча КПСС ЦК отчетни доклада «КПСС социализм дегIаенача хьалашка» яхача кхоалагIча разделах лаьца оттаяь методически разработка я укхаза политдийнахьа къамаьлаш дергдолча агитаторашта, политинформаторашта новкъостала кепатеха. Цун автор ва исторически Iилмай кандидат С. Н. Джугурьянц. Беседаш ерашта накъаяргья «Пролетарски интернационализмана тешаме хилар» яха В. Корионова статья.

Блокнота тIа къамаьл деш ва КПСС XXV съезда делегат, СССР Лакхехьарча Совета депутат Ш. Эсмурзиев.

Яхь шерагIа йоаржаяра хетаяь я «Встречни планировани яр — яхьа лоархIаме рычаг» яха облсовпрофа отдела заведующе В. Рябовай статья.

«ЦIаккха сийле йовргьяц советски халкъо яьккхача коталон» аьнна я республикански военкомата политотдела начальника В. Козлова Коталон Денна хетаяь язъяь статья.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГIА

Укх шера 13 марта «Сердало» газета тIа кепатехаяр «Хьув кхийна цIолак» аьнна корта а болаш критически материал (рейда метта). «Малгобекнефть» НГДУ ОРС-а цхьайолча тикашкеи юкъарча кхачаи предприятеи балхага хьожаш гучадаьнна цIенхаштта кхоачамбоацараш дувцаш яр из. ОРС-а начальника нов. Ганиева укх тайпара хоам бу редакцега:

«Хьув кхийна цIолак» аьнна корта а болаш «Сердало» газето кепатеха материал йийцай ОРС-а торговле болхлой совещане. Цу тIа дувцв кхоачамбоацараш долаш хинна хилар бакъдолга дIахойт оаха

Фактуреш йоацаш товараш дохкарца советски торговле бокъонаш телхаяр бахьана дола буфетчица йолча Р. Балтыжевайна выговор яьй. ХIаьта шоай болхлойца тIахьожам лоаттабар замечанеш яьй №№ 26, 39 йолча тикай заведующашта Х. Якубовайнеи М. Гомкортиевнеи, иштта «Нефтяник» яхача ресторана директор волча О. Точиевнеи. Товараш дIахьулаяь лоаттадари балхага хьажа баьхкача рейдови бригада членашца гIожа хилари бахьан долаш строги выговор яьй № 40 йолча тика заведующеца нов. Зуевайна, иштта цу тика йоккхагIйолча продавеца З. Кортоевайна — выговор, дIахо цу тайпара гIалат далийтача шоаш балхара дIабоахаргболга дIа а хойташ.

Цул совгIа, советски торговле бокъонаш лоряра, торговле культуреи къахьегама дисциплинеи лакхъяра, товараш хьуладелга дIадаккхара дешашта хетаяь инструкцеш яьй ОРС-а торговле берригача болхлошца.

Долаш дола кхоачамбоацараш дIадахара, розничи торгови балха лоаттабу тIахьожам чIоагIбара лаьрхIа торговле болхлочашта юкъе предприятешта вIашагIбаьб ОРС-ера бехктохкама болхлойи ОРС-ера торговле специалистий. ХIаьта хIара денна чIоагIа тIахьожам латтабе лаьрхIад оаха № 40 йолча тика балха.

* * *

ХIанз КПСС Малгобекски горкомагара жоп дагга хьежа я редакци.

СОВГIАТАША ТЕШАЛ ДУ

ИйслагIа пятилетка башха-дика къахьегама толамаш доахаш чакхъяьккхар Нохч-ГIалгIай республикански потребительски кооперацe болхлоша. Розничи товарооборота пхе шера план 20 декабре кхоачаш а яь, планагIа лаьрхIачул совгIа дехкар 7,5 миллион сома товараш.

ИйслагIа пятилеткан 1975 шереи, план ханал хьалха кхоачашъяра яьржача социалистически яхье башха-дика къахьегама толамаш дахарах Нохч - ГIалгIай потребительски кооперацe дуккхача болхлошта тайп - тайпара совгIаташ деннад. Роспотребсоюза правлене, госторговлеи потребительски кооперацеи болхлой профсоюза ЦК Президиумо соцам а баь «ИйслагIча пятилетка ударник» яха сийлен знакаш еннай 99 болхлочоа.

Центрсоюза, госторговлеи потребительски кооперацеи болхлой профсоюза ЦК Президиума Сийлен дипломаш деннад: Гудермесски райпона, Универсальни торгови базана, Веденски райпо райзаготконторана, Роспотребсоюза Производственни комбинатана. Центрсоюза, профсоюза ЦК Сийлен вымпелаш еннай Веденски райпо универмага галантерея отдела коллективана, хIаьта цун членашта деннад дипломаш.

Роспотребсоюзеи профсоюза ЦК-и «ИйслагIча пятилетка Къахьегама сийле» яхача сийлен книжка тIа йихьай Производственни комбинат, Заготовительно - сбытовой база, Веденски района райзаготконтора.

Роспотребсоюза правленеи профсоюза ЦК-и сийлен вымпелаш еннай Наурски района Калиновски станицерча «Промышленни товараш» яхача тикана, Грозненски райпо Чечен - Аул яхача юртарча кхачаи товараш дохкача тикана. Цу бригадий ялх болхлочоа дипломаш деннад. Керттерча профессех волча бархI сага дешад Центрсоюза Правлене, Роспотребсоюза, ЦК Президиума сийлен дипломаш.

КПСС XXV съезда сийна къахьегама вахте эттача республика потребсоюза болхлоша ханал хьалха кхоачашйир шин бетта плани коммунистий форума сийна тIайийца социалистически декхараши. Товарооборота план 105,9 процент а еш, планал совгIа дехкар 1786 эзар сома товараш. ХIаьта квартала план а 104,3 процент кхоачашйир. Иштта тIехкхоачашъяьй бIь бетта задани а.

КПСС XXV съезда решенеш кхоачаш а еш, республика потребительски кооперацe болхлой дIахо а тIагIертта къовсам лоаттабеш ба производства эффективность, къахьегама овсарле, продукце дикал, эцархошта гIулакх дара культура лакхъяра, иштта укх шера плани тIайийна декхараши тIехкхоачашдара.

А. ЕВЛОЕВ,
Нохч - ГIалгIай респотребсоюза оргмассови балха отдела воккхагIвола инструктор.

IАРБИЙ КУЛГАЙОАЗОША ДУВЦ

СССР Iилман Академе востоковедене Института фондашка дада Iарбий меттала яздаь итт эзар гаргга массе тайпара кулгайоазош. Цу селлара йоккхача коллекце ше а тешал ду советски наха тхьовра хьалхагIа денз Iарбий Малхбоален шира культура чIоагIа теркалъяь хилара.

Ши бIаь гаргга шера гулдеш вIашагIкхийттад уж кулгайоазош. Цу ерригача хана, къаьстта а укх тIеххьарча шерашка Iилмахошта массаза а хьалхашка ийттар цхьа проблема яр: херха къоастаданза долча цу Iалаьмате дукхача кулгайоазой духах - денах кхета хала дар. Ленинградски востоковедашта шийтта шу нийшад из проблема къоастаяра. Iалаьмате дукха къахьегам бола болх баь баьннаб уж дукха ха йоацаш: институтера Iарбий метталарча кулгайоазой маIан ше ма-дарра даьшхад цар. Производстве дIачуеннай кастта дуккхача томех латта Iилман издани хургйола 100 гаргга печатни лист.

Востоковедене Института ленинградски отделене арабистика кабинета заведующе Петр Грязневича йоах, хIанз моллагIча кулгайоазонах лаьца эшаш дола хIама лаха дийзача массехк минут мара эшаргьяц. Цхьабакъда кулгайоазош цхьалхададахаро материалаш хьалахара проблема къоастаяь Iанзар. Болх беча юкъагIа дукхача сочиненей авторство нийсъяьй, уж язъяь денош къоастадаьд.

Кулгайоазош бокъонца шоаш ма-дарра довзаро ленинградски востоковедашта новкъостал даьд, белггала аьлча, юкъерча бIаьшеренашкарча Iарбий культура историех лаьца язбаь боккха юкъара болх чакхбаккхар. Чаккхдаьннача кхыча балхашта юкъе — ши библиографи. Iарбий кулгайоазой хьакъехьарча Iилман литературах кхетара новкъостал дергда цхьане (сведенеш мехкех, городех, коллекцеех, рубрикех лаьца я). Вож VII - XI бIаьшеренашка Испане Къилбаседен Африке, Араве, Сире, Ираке, Ирана территореш тIа хиннача Iарбий литература историех йолча материалий гуллам ба.

ХIанз Iарбий классически метта синтаксисах юкъерча бIаьшеренашкарча Iарбий грамматически Iилма историех лаьца болх беш я ленинградски тохкамхой группа.

Юрий ШНИТНИКОВ,
АПН корреспондент.

СПЕЦИАЛИСТА ХЬЕХАМАШ

ВАРРОАТОЗАХ ЛОРАДЕ НОКХАРИЙ

Варроатоз — моз деча нокхараашта хула дIа-юха даржаш дола лазар. Из хьоаду эггара хьалха 1904 шера Ява яхача гIайрен тIа акхача индейски нокхарашкара гучаяьннача Варроа Якубсоне гамазови фачкарго. Къона, шура санна кIай фачкаргаш дIахо тайшамора хул. Шаьра бIаргагу уж тIалета йоахкача хана. Уж фачкаргаш яржари цар хьоадеш дола варроатоз яха лазари СССР-е хIанз а кховчам болаш Iомадаь даьннадац. Вай мехка Приморскии Хабаровскии краяшка мара гучадаьнна хиннадац из, хIаьта цига нокхараашта доккха зе а даьд цо. Вай нокхарий леладерашта керда дола нокхарий лазар да из, хIана аьлча вайцига дуккхьашха укх (1976) шера Шелковской районерча нокхарий леладеча совхозе мара гучадаьннадац из. ХIанзчул хьалхагIа республика территоре тIа белгалъяьннаяц цу тайпара лазар хиннеи долеи моттиг. Долче, из фу лазар да ха йиш йолаш а бац республикера нокхарий леладераш. ХIаьта из вай нокхарий леладеча боахамашта чIоагIа кхераме а доккха зе де тарлуш а да.

Цунца дувзаденна укх статья тIа массехк дош ала безам бар са варроатозах, республикера нокхарий леладераш цу лазара кIезиг-дукха мукъагIа духтIабахар духьа.

Эггара хьалха жоп дала безам ба са укх тайпарча хаттара. Вай республике мичара денад нокхарий варроатоз? Цу хаттара жоп лохаш долча хана тхона гучадаьннад, эггара хьалха Шелковской районерча нокхарий леладеча совхозе из лазар доладалара бахьан мехкабкхыча областашкареи республикашкареи тIакхиьха пакеташ (маткаш а чуйоахкаш) варроа фачкарго у теха хинна хилар.

Белгалдаккха деза, нагахьа санна варроатоз дIадаккхара ший ханнахьа де доагIар ца дой, из лазар кхыча боахамашка кхача а шерра дIадаржа а тарлуш хилар. Тинна лелача нокхара мозаша уле никх болча чура унахцIена никх болча дIачухьу фачкарг рамкаш хувцача хана. Зуламдергаш цхьанахьара воккхазахьа нийслу варроатоз хиина нокхарий дохкаш е цхьанахьара кхычахьа хьош хилча, и. кх. дI.

Нокхарий леладерашта ха деза, варроа фачкарго ондадаьннеи кхувш доагIеи нокхарий тIера айп доахаш, наькхахи китахи лете йоахкаш хулга. Цхьан нокхара мозах цхьаннегара бархIнега кхаччалца фачкарг лата тарлу. Фачкаргаш чIоагIа еб. Цхьан фачкаргах хьаяла тарлу уж 12-негара 20-нега кхаччалца. Нокхара моза дегIа тIа 10 градус' йIайха температура хилча ях фачкарг, цхьабакъда нокхара моза дегIа тIа ца хилча ди-бийсал тIех ха яккхац цо. Гучадаьннад, бIаьстан юхьеи гурахьеи 80 процентага кхаччалца долча нокхарашта лазар кхета тарлуш хилар. Цхьан никхаца массехк бIаьннегара массехк эзарнега кхаччалца фачкарг хила йиш я.

Нокхара мозех варроа фачкарг керттерча даькъе аьхки лат. Варроатоз яха лазар долалуча хана дуккха нокхарий яьшка чура араухаш а Iолегаш а хул. Никх тишлу. Нокхарашта Iай лазар кхийттача чIоагIа сатем бай хул нокхара мозий, чураш ест, чен хул, доп. Цул совгIа нокхара мозашта кхийттача лазара чIоагIалга хьежжа кхыметтел бIаьрчча никх леш а хул. Керда хьадераш дуккха дов, къаьстта а бIаьстан юхье. Лазар кхийттача нокхараша хьаду мозий унахцIена дараша дерел кагегIа, заьлзагIа хул. Царех дуккха дараш ткъамаш доацаш, ха лоаца йолаш да. Лазар кхетаро аьрхI гIочара доах нокхара мозий.

Вай республика хьалашка фачкаргаш дукхагIа яржа тарлу мае — июне.

Гучадаьннад, фачкарго тIехнахьа, нокхара мозий дегIа тIа йоаллашехьа а, цар организм цо тишъеш, ха лоацъеш, никхах боала пайда эшабеш хилар. Долче, нокхарий боахама фачкаргаша доккха зе деш хиларах. сона хетаргахьа, нокхарий дIа-юха кхахьара тIахьожам оттабанза баргбац, царна ветеринарни гIулакх делга вIаштIехьдаккха а деза.

Колхозийи совхозийи нокхараашта мел лоаттабеь а тIахьожам лоаттабеш бале, шо-шоай доалахьа уж долаш бараш вIалла теркалбеш а бац. Цу категорех долча боахамий нокхарий учет лелаяц е юрта боахама управлене а, е республикански нокхарий леладара конторо а. Из бахьан долаш мел лад ховш дац наьха доалахьара нокхарий. ГIалат валар ца кхераш ала йиш йолаш да, наьха шоай доалахьара нокхарий совхозийи колхозийи доалахьа дарел кIезигагIа дац аьнна. Цу тайппара, шоай доалахьа дуккха нокхарий леладеш бола уж нах шо-шоай мукъагIа бита ба. Моз доаккха ха хьатIаэттача, шоай доалахьара нокхарий шоай хьашт долча моттиге а оагIорахьа а дIадига мукъа бита ба нах, бокъо яр-яцар аьнна ца къахкаш. ХIаьта республика территоре тIа варроа фачкарг яржар дукхагIча даькъе цигара хургдолаш а да.

Белгалдаккханза даргдац, безама нокхарий леладелга вай республика хьалашка безама леладечара дIатIех а даьнна, хIанз доккхий пайдаш деча дIакхаьча хилар. Сона хетачох, ха хьакхаьчай, республике шоай белггалара бокъонаш а устав а долаш йола безама нокхарий леладерий общество вIашагIйоллара. Цо торо хулийтаргья нокхарий аргIе дIакхухьача хана тIахьожам оттабе а цу категорех долча боахамий нокхараашта тохкам белгеи ветеринарно-санитарни гIулакхаш делгеи дикагIа вIаштIехьдаьккхаи гIойленагIча тайпарен леладе а.

ХIанз укх сахьата варроатоза 100 процент дарба делга вIаштIехьдоаккхаш йола препарат корааьяц. Цхьабакъда хIанз йолаш йолчеи варроатоза дарба де могаьчеи препараташта юкъе лаха аттагIеи, дарегIеи, нокхара мозашта кIезигагIа Iаткъаши я фенотиазин. Термически таблеткай хьисапе тел из. Фольбекс яхача препаратах а пайда эц. Чилла хулаш латтача каьхата оасилгий хьисапе тел из, яьшка йина тIа Iо а ехкаш. Цкъа обработка еш хилча кхо оасилг эш. 7 ди юкъе а долийташ 2—3-зза юха а ю обработка. Мае — июне, фачкаргаш дукхагIа чуйолача ханеи августеи е еза обработка нокхарех фачкаргаш цIенъяь дIакъоастаяраи нокхарашка сатийнна Iа даккхийтараи. Тедион, эфир-сульфонат санна йола кхы тайпа препараташ нокхарий варроатозаца лоаттабеча къовсама кердача инструкце яххача тайпара етта еза.

Нокхарий леладераша дагахкаба деза, нокхара мозашта хула варроатоз яха лазар карантинни лазарех лаьрхIалгеи лазар дIакхестача, унахцIенача моттигашта 7 километрал гаргагIа йоацача зоне мара унахцIена доаца нокхарий дIакхахьа бокъо йоацилгеи. Варроатоз дIахо ца даржийтар духьа кердача инструкцена цхьаькха пункт юкъейихьай: цу тIа оттадаьд унахцIенача моттигашкара варроатоз яха лазар кхийтта нокхарий цIендаь дIа доахилга.

Варроатозаца къовсам лоаттабарах долча инструкце яхар дизза кхоачашдой аттагIа хургда лазар ший ханнахьа хьагучадаккхеи дIадаккхеи.

Б. ДИКАЕВ,
Нохч-ГIалгIай ветеринарни Iилма - тохкама станце паразитологе отдела воккхагIвола Iилман болхло, ветеринарни Iилмай кандидат.

КИЕВ. «Маяк» яхача заводе арахеца йолаяьй «Маяк-001» яха лакхерча класса, кердача моделагIа йола стереофонически магнитофон. Кердача магнитофона конструкци аьшка саьог боаца дистанционни управлени йолаш я.

СУРТА ТIА: «Маяк-001» яха магнитофон хьахьокхаш я сборочни цеха болхлo комсомолка Щпак Валентина.

В. САМОХОЦКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

ХЬАЛХА ХЬАЙОАЛА КОМАРАШИ СОМАШИ

Эггара хьалха хьайоал баьца комараш, гlамгlаш, гуржий боалаш. Царца я сага дегlа эша лоархlаме «С», «РР», «К», «Е», яха витаминаш, минеральни тухаш, органически кислоташ. Масала, антитоксически, бактерициди лоархlам болаш, иммунитет хьахилийтара эшаш я «Е» яха витамин. Хlама мистцолийтача дакъа лоац цо. Цlий хьахилийтара, из доладалийтара, тlехкашта эшаш я из. Витамин «С» дукха эшаш хул инфекциони лазар, пневмони, чена-шоргашта лазар хилча, чlоагlа физически къахьегаш, дегlа температура лохъелча, дегl совдlоахделча, хьаькъалца болх беш, иштта кхычахьа а.

Иштта сага дегlа лоархlаме я баьца комарашцен сомашцен йола лоархlаме пектинови веществаш а. Уж эш шоргашка продукташ йохка ца ялийтара, бактерсех хула шлакаш дlаяхара.

Органически кислоташ дукха да комарашцен сомашцен. Уж чlоагlа эшаш я кхача дегlах дlалатийтара, чена кlалхарча железа секреци хьоаю цар.

Дукха тайп-тайпара тухаш доахк комарехи сомехи. Царца да калий, аьшк, цlаста, фосфор. Уж элементаш сага дегlах дика дlалаташ я.

Комараши сомаши дика ба дега лазар долча наха, къаьстта гипертони йолчарна, хlаьта иштта цlий лелилга телхараш-та, жамраш лазарашта. Дегlах йоалла тlоадал хьаарайлийтара доккха гlо ду комарехи сомехи доаллача кале. Калорийцость лоха йолаш, хьоанали холистерини йоацаш, «С» яха витамин дукха йоаллаш сомаши комараши хилар бахьан долаш уж чlоагlа эшаш я атеросклероз яха лазар долча наха. Комараш дукха дlайохийт косметике. Кремаш, лосьонаш кийчъеча баьца комарий мут тох. Земляникахи клубникахи яь маскаш дика я декъача цlокана.

Земляникаца дукха я «С» яха витамин, органически кислоташ, 15 процент шекар доал цох. Цунца дукха да минеральни тухаш, эфирни даьтташ. Цу хlамаша хьахулийт цун цlий тайпара йола хоза хьаж.

Земляника чlоагlа дарбане я сага дегlа. Дlаяхача ширача замалахь а йовзаш хиннай из жамарашен симон беча балха а микробашта духьала хилара а дика хиларах тарра. Хlаьта шийхимически составага диллача земляника санна дикэ я клубника а. Цунца а дукха да аьшкеи калеи тухаш, «С» яха витамин, каратин.

Цхьа хlама белгалдаккха деза цу комарех лаьца. Уж йиача ца ловш хул цхьадола бераши кхийна нахи. Кlомдари ченна лазари хул, lеттаде дог ух. Иштта хlама хилча, шекар техача тlаьца, шурийца яа еза уж. Нагахьа санна иштта йиача а ца ловш хуле, тlаккха йита еза.

Кхыча сомел хьалхагlа хьайоал гlамгlаш. Царца 23 процентага кхоачаш шекар да, каратин, никотинови кислота — «РР» яха витамин. Хlаьта из витамин кхача углеводни, белкови, пигментови хьакъехьа хувцалуча, пеллагра яха лазар хьа ца хьайтара, энтероколиташ, пневмонеш, ченна хула лазараш, дифтери, дистрофи долча сага эшаш я.

Гlамгlашца дукха да аьшк, магний, фосфор, къаьстта кале тух. Цудухьа дега лазар долча наха дика я уж.

Гlамгlашца кхач гуржий боалаш а. Царца дукха я «С», «В», «РР» яха витаминаш, минеральни мухьаш, калий, аьшк. Цудухьа уж а кхыбола сомаши комараши санна эшаш я сага.

Цу хьалха хьабоалача сомийи комарийи керда йолаш яара ха лоаца я. Цудухьа ма-хулла уж дукхагlа на гlорта веза саг цу хапа. Гакъда, йокъаеш а консерваш еш а кийчъе йиш-м я уж. Тlаккха керда йолаш царца йола витаминаш, минеральни тухаш, тайп-тайпара элементаш кlезига хул царца.

Сомаши комараши чlоагlа йила а йила яа еза.

Н. ПЫХАЛОВА,
республикански санэпидстанце лор.

Завода болхлой «огонек».

Назрановски «Электроинструмент» завода дийтта шу дизад. Мел йlаьхи я цун биографи! Цу юкъа дикка лакхъеннай завода проектни мощность, 17-зза дакъа лаьцад завода дунен выставкашка. «Экспо - 72» яхача дунен халкъашта юкъерча выставке l-ча степена диплом еннай завода изделена. Дуккхача дикача гlулакхий инициатор я завода коллектив.

...Сийрда лампаш йоаг актови зале. Истола хьалхашка багlа завода ветеранаш, кагирхой, партен комсомолан райкомий болхлой, общественни организацей викалаш, фронтовикаш. Заводе еш хиннача «Огонеке» баьхкабар Нохч - Гlалгlайчен филармонеи «Лоаман ритмаш» яхача кагирхой ансамблан артисташ.

...Миштта хьалъяьй завод, маца арахийцай хьалхара продукци?... «Огонек» дlахьош волчо уж дешаш аьлча хlараненна 14-тта шу хьадха хиннар дагадохийтар цо. Хlаьта дагадоха дукха дар гулбенигрий — завод юллаш къахьийгарий.

Уж кlезига бац, тахан а тlехь заводе болх беш хьабоагlа уж. Царех ба завод юллаш ларда эггара хьалхара кхера билла болхло - гlишлонхо Тумгоев Бахьауддин, хьалхара сверлильни машинаш вlашагlъехка сборщикаш Тумгоев Мухьмад, Арсаев Бахьауддин, Льянова Софья, Оздоев Дауд, Нальгиев Беслан, иштта кхыбараш.

Механо - сборочни цеха эггара хьалха начальник хинна Мальсагов Руслан хlанз Ростовски машиностроительни института доцент ва. Оздоев Даудеи Измайлов Ибрахьlимеи вlашагlъеллар экспортни участок. 1968 шера денз экспорта лаьрхlа продукци арахеца йолаелар завод. Электросверлильни машинка механически цехе кийч а йий литейнопрессови цехашка кепатохар.

Завод къона яр. Къона бар завода болхлой шоаш а — цар юкъера ха 25 шу. Бакъда барттайна, боккхача безамцеи хьинарцеи бора болх. Деррига а юххьанца дlалоладеш дар. Тоъацар квалифицированни кадраш, специалисташ, болхлой. Цхьа юкъ яьлча из хало а эшайир. Вай мехка массе мнlингера специалисташ баьхкар керда хьалъеш хиннача заводе.

1964 шера балха ера заводе Костоева Марем. Лоаццача юкъа сверлилка керда образец lома а йий Евлоева Дугурхан, Аушева Рая, Саралиева Лима, Бештоева Раlашат, иштта кхыбола кхалнах чубоагlача бригадана кулгалдеш хул из. Маlача нахаца ийсса къахьегаш хул кхалнах.

— Хьалхарчарна массаза а хала дa, — дувц завода ветерана, Къахьегама Шеча Байракха орден лелаеча, КПСС обкома член волча лекальщика Котиев Ахьмада. — Бакъда, балхаца безам болаш а тхоайла тlера а дар тхо, цул совгlа паччахьалкхен стандарташа дlа ма-деххара продукци кийч а яь арахеца гlертар тхо. Хlаьта цу тайпара продукци оахэ ара а хийцар.

Заводе болхлой династеш а я. Уж ба шиъша-кхоккха саго заводе болх бу Зязиковгlар, Дахкильговгlар, Оздоевгlар, Тумгоевгlар, Албогачиевгlар, иштта дукха кхыбола дезалаш.

— 1971 шера Нальгиев Беслан, Канищева Наталья, Оздоева Хьулимат, Шевлякова Александра, Гагиева Мадина къахьегаш хинна бригада арахеца йолаелар керда продукци — йоах сайре дlахьочо. Ткъаь итт совгlча мехка йовзаш я завода продукци. Назрановски сверлилкашца болх беш ба Латински Америка, Африка, Азе, Малхбоален Европа гlишлонхой.

Дукха шераш хьалха хlанз завода корпусаш йолча моттиге чертежаш lоехка вагlар къона инженер. Опыт яцар, бакъда завод хьалъе ловш вар из.

— Со се хинна lацар — дагалувц завода директора Мальсагов Арсмака. — Сона лалла бар со санна бола къона энтузиасташ. Йоккха промышленни гlишло хьалъе лерхlар оаха. Из оаха кхоачаш а дир.

Дукха дар завода болхлошта «Огонеке» дувца а хьадагалаца а.

Завод хьалъеча хьалхарча шерашка комсомольцаша хьийгача къих дийцар комсомола райкома хьалхара секретарь хиннача, хlанз КПСС райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи волча Арапиев Ювсапа, завода комсомольски организаце секретарь хиннача, хlанз завода керттера конструктор волча Сагов Закречо. Литейно - прессови цеха начальника Чахкиев Яхьъяс дийцар опыт дlа-хьа эцара Ростове яха вlашагlъелла хиннача группах. «Огонеке» гулбеннараштa хьалхашка къамаьлаш дир тlемеи къахьегамеи ветеранаша Мальсагов Тухана, Иматожев lалауддина, Гизатулин Мубаракшас, иштта кхычар.

Сайре чакхъяллалца гулбеннарий самукъалоаккхаш хилар РСФСР-ен Нохч - Гlалгlай АССР-ен заслуженни артист Дагаев Валид, Эдисултанов Шитlа, Мухамедов lабдула, иштта кхыбараш.

Массавар я раьза волаш, дега салоlам хулаш чакхъяьлар хоза вlашагlъелла хинна «Огонек».

А. САГОВ.

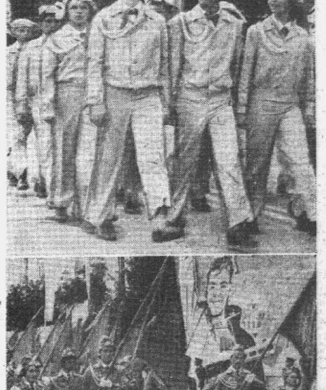

Эггара дезагlа дола — Коталон Ди дездеча дийнахьа сийрдаяьнна яр В. И. Ленина цlи лелаю майда. Укхаза шоай традиционни параде гулбеннабар «Орленоки» «Зарницеи» яхача тlема-спортивни ловзарий юнармейцаш.

Трибуна тlа ба парте, комсомола ветеранаш, партийни, советски, комсомольски болхлой.

Гулбеннараш Коталон денцен юнармейций парад хьаелларцеи даькъала бийцар запасе волча полковника № 4 йолча юкъерча профтехучилища военрука М. П. Дубиненеи комсомола горкома хьалхарча секретара Г. Эльмурзаевеи.

Дlадолалу юнармейций хьажар. Майдан тlа гlолла чакхъювл тlема истори дагалувцийташ йола фашистски гlаьрахоех мохк мукъабоаккхача къоначa разведчиккий, Брестски крепость лораяьчарий къонахчал, денал хиннарий машинаш. Майда тlа я Коталон символ — кlалхардаьккха бер кара дагlа тlемахо.

Цул тlехьагlа майдан тlа боал парада доакъашхой. Из хьаелл профтехучилищай фатай оркестро, дlахо баьчча цlи лелаю майда хьалъюз «Орленоки» «Зарницеи» яхача тlема-спортивни ловзарашка города Грозне хьалхара моттиг яьккхача Октябрьски района юнармейцашеи орляташеи, царна тlехьа чакхбоал Ленински района бараш. Морякий, летчикий, космонавтий, иштта кхыйола хоза тlема форма а ювхаш майдан тlа гlолла нийсса мугlарагlа чакхбоал города школай, профессионально - технически училищай юнармейцаш.

СУРТАШ ТlА: В. И. Ленина цlерагlарча майдан тlа юнармейций парад.

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

Доазол дехьара

Вьетнама Демократически Республике чакхдаьннад ерригача Вьетнама Къаман собрани хоржаш, берригача бахача нахах бола викалаш юкъе болхаш, даь хоржамаш.

СУРТА ТlА: Намдиньски текстильни комбината хьалха латта ткачиха Фам Тхи Лиен (аьрдехьара яр) къонача болхлошта ший опыт дlалуш я. Текстильщикай коллективо Къаман собране депутаталла хержай из.

ВИА—ТАСС сург.

САКЪЕРДАМЕ ХlАМАШ

ХИХ ЯЬККХА ВАЛЮТА

Экономика тоъал доккхача даькъе чкъаьрийн чкъаьрий продукташи доазол дехьа йохка кхахьийтарах тийша йолаш йолча Исландена доход тlайоагlаргйолаш кхы цхьаькха моттиг а нийсъяла мег хастта. Деш дола къамаьл мехка дуккхача районашка хьатlадувлача лаьттанна кlалхарча дlайхача хих да. Лаьла магма Исланде районе лаьттан тlагlолларча тlоана юхке я, цо дlоахду лаьттанна кlалхара хиш. Гейзерий температура дукхагlча хана цельсе 100 градусага дlакхоач. lалама цу берката шоай гlулакха пайда эц исландцаша. Гейзерашкарча хиво дlоахду Исланде столицера — Рейкьявикереи мехка кхыча городашкареи чуlа цlенош, общественно - бытовой здането, оранжереяш. Термальни хих пайда эцара ларда тlа болх бергболаш низ бола йlовхала электростанци хьалъе лаьрхlад.

Цхьабакъда из деррига а — пайда хьа ца эцаш океана чу додача lалаьмате дукхача хих цхьа дакъилг мара дац. Цунца дувзаденна моттигерча экономистий идея хьахиннай... дlайха хий Европе дохка кхахьийта. Юххьанца из идея цlенхаштта теркалъеш цхьаккха а вацар. Цхьабакъда малхбузехьарча дуккхача мехкашка мехкдаьттан цlеноw дlоаждеш лепадеча доагора керттера тайпа долча мазутен маьхаш Малхбузехьа наьха санна лакхденначул тlехьагlа хьал долча дунен цхьаболча викалашта дагаехай исландций предложени. Масала, «Билонг» яхача шведски фирмо хьакхайкадаьд, Исландера дlайха хий танкерашца Швеце кхахьара торонга укх гарггарча хана хьожаргья ше аьнна. Трубопроводашка гlолла причалера йlовхал лоаттаеча городской системе дlачутела, бахача наьха цlагlарча гlулакхашта пайда эза йиш йолаш дар хий.

Проблема сенах латт аьлча. из латт. хий дlаувзара 200—300 эзар тонн йохьалургйола къаьстта танкераш ца хилча ца йоалаш хиларах. Цу тайпарча йоккхийча танкерех пайда эцаш хилча мара ренгабельни хила йиш йолаш яц из предприяти: цар чура хин температура наькъа дlахьоча юкъагlа «Исланденеи Швеценеи юкъе 2500 километр юкъ ма йоаллий (55 градусал дукхагlа lолохлургьяц, хlаьта чуlе моттигаш йlоахьяра из кхоачам болаш а я.

Швецера санна, иштта Исландера а цхьабола специалисташ «хин проектах» дош ца хеташ ба. Цхьабакъда цу плана тlехьа бараш юхабовлац — толам баргхиларах дог тийша ба уж, хlана аьлча, царна хетачох, маьхаш дlахо а lотlадеттагlурга мехкдаьттана, газа, кlора, доагора кхыча тайпашта. Гайна е ганза, аьнна хет царна, Исландегара дlайха хий ийданза даргдац малхбузехьара мехкаш. Дlайхача хин ресурсаш кхоачалургйоацаш хилар теркал а деш, исланцаша бегаш а цlенхаш а вlашагlъэбеш йоах, доазол дехьа дохка мехкдаьтта кхахьийтарах миллиардаш пайдаш даьча Гаргарча Малхбоаленерча паччахьалкхенел йlаьхегlа хургъя шоай дахье цхьан хана.

Л. СКОБЕЛЬСКИЙ, (ТАСС).

УКХАЗА ЦlИЙ ИЙДУ...

Нью-Йорке уж учрежденеш нийслу массе метте, эггара дукхагlа нах лелача Таймс-сквер яхача майдан тlа а тlехьа. Корах хьалтеха объявлени йоалл: «Хьалхарча коарчамах — 6 доллар, шоллагlчох цхьан кlирагlа — 10 доллар. Шоллагlчох цхьан кlирагара шин кlирага кхаччалца — 8 доллар». Укхаза цlий ийду...

Донорал сий долаши общестана эшаши гlулакх да. Цхьабакъда долла хlама доххаши эшаши долча метте капиталистически экономика принципашка хьежжа рыночни товар а хиле дlаотт.

Улица тlара чухьех объявлене саг. Нах хьежаш багlа зал — вlашагlа хийттача металлически гlандий 48 моттиг йола ялх мугl. Нагахьа моттиг яц мукъа. Ахаш хила мегаш бараш lаьржа цlока параш ба, дукхагlа бараш кагий нах а болаш. Хlаравар шийна хьалхашка lохlежаш вагlа, цхьабараш борд-бордагlа лув, вожаш йист ца хулаш багlа. «Бух тlа» яхача спектаклерча персонажашта тара ба нах. Хийрабаьха ба уж. Общества са дlадихьад царна чура, хlанз цlий дех царгара.

Номера цlи яьккхача — дlачувоаллача хана дlалу из, — аргlа хьатlакхаьчачо, корагаленах яьккхача къорга дlатlа а вахе, кулг дlачукховдаду цита. Дехьа чурча сестрас анализа цlий доакх.

Шоллагlа моттиг — кргага дехьа ваьннача метте, саьгга лораца вlашагlкхетар. Бетталуча нхаьнага, цlий низага хьож, тlаккха, тlахьежже температура юст. Лоро ший шаьрбеннача сихача меттаца lоеш лазарий список — цlий вlаштlехьа ца хилар. Доноро жоп лу: «Цамогаш хиннавац», — моллагlчоа повкъостал дар духья а ца воагlаш шийна повкъостал эшаш венадаь. Цу тайпарча методагlа «тохкам бар» тlехье кхераме йолаш да — уваххочоа, донора цlийца цхьана, кхерам ба, масала, цlенхаштта, цкъаза ве а тарлуш дола лазараш хьеду гипатита вирус латар. Соахка цу бахьанагlа 850 саг веннав США.

Тохкамах чакхваьнначули хаттарашта жопаш тийннацули тlехьагlа лоаллахарча, стерильно цlенача, бlарчча дюжин диванаш латтача зале дlачувода донор. Укхаза цlий дlалу цо, аравоалача хана «расчет» эц, хlаьта иштта юха чуотташ хила аьле дехар а ду цунга.

Хьалхагlа бархl кlирагlа цкъа мара дlателацар цlий — эшаснна эритроциташ юхаметтаоттаяра организмана хиланза яргйоаца ха. Хlанз центрифуго плазмах дlакъоастаю уж, физиологически растворе допора юхаерзаю. Хlаьта эшаепиа плазма шин-кхаь дийнахьа юхаметтаоттаю. Цудухьа, йоах донорашка, каст-каста хьачуувтта. — Иштта, яздy «Нью-Йорк» яхача журнало, хьахиннай «адамий керда подгруппа, экономически лоаме юхе дисача лагlах мlарашца тувлуш бола коммерчески цlий телараш».

Вахара цу оагlох общественноста сакхийнад документ дукха ха йоацаш кепатеха арадаьннанул тlехьагlа. Цун авторааш — маьхийи вдалеи боарам зувча Къаман совета, официальни учреждене членаш.

Совета заседане дийцад «Цlена дог-уйла долаш хиларен кхыча сийлахьча гlулакхийн» наькъаца хlаране шийн лоlамера донорство могаеш пропаганда ярах дола дош.

Юххера а бах соцам укх тайпара ба: «Кхыча потребительски товарел дукха эргаш йоаца пролукт а я цlий... Цу проблемаца коммерчески никъ чlоагlагlа лелабар — Вlашагlкхийттача Штаташкарча хlанзарча донорства программах йоахкаш йола белгалонаш продукт эффективни ца хилар, ца тоъар, вe хилар — эггара гlойленагlа йола способ».

Капиталистически морала, сагаца леладеча «гуманни» гlулакхий цу шедевро къоалам бе ца беллача валийтавац Лео Перлис, АФТ — КПП общественни служба департамента директор. Финансай министрга Уильям Саймонга Перлиса раьза воапаш яздаьд:

— Сага цlий йоккха бизнес хила йиш йолаш дац, цудухьа сел хам ца беш базар тlа хьаувттаде дагlац из... Маьхах увттабеча — нагахьа санна берригаш беие а — дукхагlа болча донораша цlий лохк моцали хьогали йоаяра массехк доллар диккхара кхы тайпа никъ шоашта бlарга ца гундаь.

Цу тlа юхасоц Перлис. Хlаьта ма-дарра аьлча-м дlахо дувца доагlаш дар из: болх ле наха, сага хам юха берзабе царна, тlаккха шоай цlий чотах кхача буилгеи бахилгеи дутаргда шоана цар, шоашта ла а лайка, шоаш санна болча наьха саготонна оарцагlбовлари царех бехк хеташи гlоргба уж донораллa. Хlаьта цига дlакхаччалца йолча хана хьаьръюргъя укхаза «цlий фермаш» оалаш йола заведенеш.

Г. ГЕРАСИМОВ,
АПН соб. корр.

Нью-Порк.

НАЬХА УНАХЦlЕНО ЛОРАЕШ

Цlеча Жlарга общества Назрановски районни комитети юххьанцара организацеши дукхагlа терко е яьннай бахача наьха унахцlено лораяра дешай. Хlанз шоай берригa болх тlаберзабаьб цар парте XXV съезда цу хьакъехьара решенеш кхоачашъяра. Шоай керттера теркам цар тlабокийт унахцlено лораяра учрежденеша инфекционни лазараш дlададахара, юрта боахаме травматизм ца хилийтара, дохьаж доаллача химикатех нах лорабара, фон гонахьара lалами цlена хилийтара, нах бахача моттигашка, шурий-товарни фермашка, торговле, общественни кхачан предприятешка санитарни дика хьалаш хилийтара, бахача наьха санитарни культурни боарам лакхбара.

Районе бахача наха медицински санитарно - гигиенически знанеш ялара болх а тоабаьб. Дlадахача шерарчул йоккхагlа хиннай Цlеча Жlарга общества районни организаци — 15 эзар совгlа саг чувоагlа цунна.

Районе болх беш я Цlеча Жlарга общества 50 юххьанцара организаци. Бахача наха медицински знанеш яларен цунца дувзаденна атеистически кхетам баларен темаех 68 лекци йийшай районе.

Медицински учрежденешца цхьана Цlеча Жlарга общества районни комитето теркам тlаухийташ леладу мах боацаш цlий дlателара гlулакх. Дале а из гlулакх тоадара де дезар кхы а дукха да, хlара денна лекцех, беседех, радиох, кепайоазонах пайда а эцаш. Ледара лел районе общественни санитарни инспектораш кийчбелга а.

АМООС, АТП, «Электроинструмент» завод, райпромкомбинат санна йолча предприятешка, юххьанцарча организацешка кlезига вlашагlъехкай санитарни посташ. Бе боагlача тайпара лелабац района предприятешка, совхозашка, дешара заведенешка санитарни постий болх.

Цlеча Жlарга общества районни комитетои юххьанцарча организацешеи кхоачамболлаш дешархошта гигиенически кхетам балара, школьни организацей болх тоабара гlулакх леладьлац. Цу дакъе болх эргабаьккха овлангара денз тоабе боагlаш ба.

Бакъда укх тlеххьарча шерашка санитарно-оборонни балхий боарам лакхбеннаб, предприятешка, совхозашка, дешара заведенешка сандружинницаш кийчбара болх теоретически знанеши практически говзали лакхагlа йолаш бу. Из хьахьекхар сандружинашта юкъе чакхъяьннача яхьаша.

Болх дика беш ба трикотажни фабрика (председатель Даурбекова Дина), «Электроинструмент» завода (Банхаева Мадина), «Назрановский» совхоза (Торшхоева Лида), № 2 йолча юкъерча школа (Арсельгова Люба), иштта Цlеча Жlарга общества кхыйолча юххьанцарча организацей председателаш.

А. ТУТАЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13 мая.
I - ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Бт. lуйринара гимнастика. 9.30 — Бт. Шоаш дола моттиг хьайовзийта, зурманчаш. 10.15 — «Тlем тlа алхха боккхий нах болх» яха художественни фильм. 14.00 — Бт. «Василий Горин» яха телевизионни документальни фильм. 14.55 — Советски законий дараш. Ший долахьеи бокъо. Договораш. 15.25 — Вай Лермонтов. Передачана юкъе дакъалоацаш ва Ленински совгlата лауреат йоазонхо Андроников. 16.15 — «Котало» яха полевой почта. Передача дlахьу Советски Союза турпала, йоазонхочо Карповс. 16.45 — Бт. Тахана lилма. 17.15 — Бт. Самукъане стартаг. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Бт. Оаха дlа а лохк иллеш а доах. 18.30 — Миллионий ленинский университет. Хlанзарча хьалашка шина системо идейни вlаши къувсара башхлоний хьакъехьа КПСС-а 25-гlа съезд. 19.00 — Бт. Бородин. «Князь Игорь» яха фильм - опера. Дlайолалуш къамаьл ду Виноградовс. 21.00 — «Ха.» Информационни программа. 21.30 — Бт. Никъ дика хилба. Пистеньчa кердадараш.

II - ПРОГРАММА

18.00 — Марксистско - ленински дешара системера дешара шера итогаш. КПСС-а Наурски райкома секретара Герзелиева выступлени. 18.10 — Республика кхашка яха фоторепортаж (гlалгlай меттала). 18.20 — Документальни фильм. 18.30 — Нохч - Гlалгlайчу гlолла. Информационни программа (эрсий, гlалгlайн меттала). 18.50 — «Даькъала хийла кхоане» яха телефильм. 19.20 — «Саг йоагlа цlеша йиза моттиг» яха Нурадилов цlерахча театра спектакль (нохчий меттала).

14 май
I - ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Бт. lуйринара гимнастика. 9.30 — Бт. Самукъане старташ. 10.15 — Бт. Никъ — дика хилба. 14.00 — «Амура тlа гlолла поездаш lоргья» яха телевизионни документальни фильм. 14.15 — Эрсий мотт. 15.00 — Композитор Эдуард Григ. 15.25 — Бт. Москва а москвичаш в. 15.55 — Бт. Бераштa дола фильм. «Кешках а цун доттагlех а дола дувцараш» яха телевизионни дукхха серийни художественни фильм. 3-гlа сери. 17.15 — Бт. Пионерски салют. Концерт. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Бт. Хlара сурта тlа малх ба. 18.30 — Кlиран — панорама. 19.00 — Бт. Европа. Ха-зама. Передачана юкъе дакъалоацаш ба Советски Союза телеграфии агентства генеральни директор Замятин а, Известии керттера редактора хьалхара заместитель Полянов а АПН политически обозреватель Некрасов а. Передача дlахьу политически обозревателя Потаповс. 20.00 — «Салдатски мемуараш» яхача телевизионни дукхача серийни документальни фильма премьера. 3-гlа фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Бт. «Московски седкъий» яхача искусства фестивала хоадам беш дола концерт. Съездий Кремлевский Дворецера передача. Йистеньча Кердадараш.

II - ПРОГРАММА

18.00 — Нохч - Гlалгlайчу гlолла. Информационни программа (эрсийн нохчийн меттала). 18.20 — Документальни фильм. 18.30 — Юртара вахар (нохчий меттала). 19.00 — Киножурнал. 19.10 — Кхоачамашта тlахьожам лоаттабеш. Рейд. 19.25 — Сийле хийла хьа кулгий, лаьтталелорхо. Концерт. 19.55 — Объявлени, реклама.

РАДИО

13 май

6.30 — Юртара вахар. Кхашка хиш дехкара дукхагlа теркам тlабахийта (гlалгlай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Концерт. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Лирически ашараш (гlалгlай меттала). 8.40 — Интернационални доттагlлен радиоклуб (нохчий меттала). 9.15 — «Сходий соцамаш а уж кхоачаш миштa ду а» яха Урус-Мартановски райисполкома председателa заместителa Хатуева беседа (нохчий меттала). 9.30 — Ашараш (эрсий меттала). 9.45 — КПСС-а 25-ча съезда соцамаш кхоачашде. «Нефтехимзапчасть» яхача заводера передача (гlалгlай меттала). 16.00 — Къона тlехье (нохчий меттала). 16.15 — Халкъа тlахьожам дlахьош ба. «Гойтинский» совхозера передача (гlалгlай меттала). 16.30 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (гlалгlай меттала). 16.50 — Хlара балха денна — дикала белгало. «Автослецоборудовани» яхача заводера передача (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гlалгlай меттала).

14 май

6.30 — Юртара lуйре. Опытно-производственни боахама культурни даьгlенашка (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Концерт. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Советски Эскара бlухой письмоех дола концерт. (гlалгlай меттала). 9.15 — Урус - Мартановски райбыткомбинатера передача. (нохчий меттала). 9.30 — Юртара вахар. Минеральни удобренех дикагlа пайда эцаргба вай. «Лермонтовский» совхозера передача. (нохчий меттала). 10.45 — «Доттагlий оазаш» (эрсий меттала). 16.00 — «Граждански оборона хьакъехьа бахархошта» яха беседа (нохчий меттала). 16.10 — Ашараш. 16.15 — Хьехамаш а вахар а (эрсий меттала). 16.25 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гlалгlай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гlоллен Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, юкъ-юкъе кlезиг-дукха догlа а делхаш, малхбузехьара секунде 0—5 метр чlоагlа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республике гlолла 15—20, Грозне 17—19 градус йlовхал йолаш хилеи тарлу. Кхоана морхаш а йолаш, юкъ-юкъе екха а екхаш, цхьаццайолча моттигашка лаьгlо догlа а делхаш, малхбузехьара секунде 3—7 метр чlоагlа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура бийсанна 5—10, дийнахьа 13—18 градус йlовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364051. г. Грозный, Ленина, 9 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоккхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культураи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051. г. Грозный ул. Ленина. 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46 отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске 92, Типография Маяковского, 92. изд-ва «Грозненский рабочий». Заказ № 3524.